

Anni Kantojärvi & Anna-Kaisa Saarenpää

**”..niinku paras ystävä, tai niinku oma äiti; että voit
aina luottaa.”**

Kokemuksia Tampereen Tyttöjen Talon® Lapsen kanssa-
ryhmän toiminnasta

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Anni Kantojärvi ja Anna-Kaisa Saarenpää

Työn nimi: ”..niinku paras ystävä, tai niinku oma äiti; että voi aina luottaa.” – Kokemuksia Tampereen Tyttöjen Talon® Lapsen kanssa-ryhmän toiminnasta

Ohjaaja: Mirva Siltakorpi

Vuosi: 2012 Sivumäärä: 60 Liitteiden lukumäärä: 3

Tampereen Tyttöjen Talolla® on toiminut syksystä 2010 asti monikulttuurinen Lapsen kanssa-ryhmä, johon kuuluu nuoria maahanmuuttajaäitejä. Ryhmää vetää Tampereen Tyttöjen Talon® monikulttuurisesta työstä vastaava ohjaaja Annukka Tuovila.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää Lapsen kanssa-ryhmän merkitystä ryhmäläisten elämään, mikä on ollut hyvää ja mitä voisi vielä kehittää. Lisäksi meitä kiinnosti, millaista on nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa. Opinnäytetyömme oli laadullinen tutkimus ja aineistonkeruumenetelmänä käytimme teema-haastattelua. Haastattelut toteutimme 2-3 hengen ryhmissä, kahtena päivänä syksyn 2011 aikana.

Opinnäytetyömme teoriaosuudessa käsittelemme laatutyötä ja siihen liittyvää asiakaslähtöistä kehittämistä, hyvinvointia, vertaistukea ja naisen muuttuvia rooleja. Laatutyö käsitteenä on hyvin ajankohtainen ja siihen liittyvä asiakaslähtöinen kehittäminen on yhä useammin pohjana sosiaalialan kehittämisessä. Monikulttuurisuuden lisääntyessä yhteiskunnassamme yhteisöjen ja vertaistuen tarve korostuu. Yksilöt tarvitsevat yhteisöä voidakseen hyvin.

Tutkimustuloksissa tuli esiin, että monikulttuurisen Lapsen kanssa-ryhmän merkitys naisten elämään on suuri. Uuteen kulttuuriin sisään pääseminen aiheuttaa monia pelkoja, joten ammattilaisen vetämä vertaistukiryhmä on ollut naisille erittäin tärkeä. Maahanmuuttajaäidin arkeen ja jaksamiseen vaikuttaa suuresti lähipiiriltä saatava tuki, ja jos ei tukea saa perheeltään, on ystävien merkitys korostunut entistään.

Lapsen kanssa-ryhmäläiset toivat esiin paljon hyvää ryhmän toiminnasta, mutta myös toivottuja kehittämis ehdotuksia tuli kiitettävästi. Kiitosta sai muun muassa luottamuksellinen ilmapiiri ryhmässä ja parannusta toivottiin esimerkiksi tapaamiskertojen kesto on. Tampereen Tyttöjen Talon® pystyy toivottavasti kehittämään Lapsen kanssa-ryhmän toimintaa tulevaisuudessa näiden tulosten pohjalta.

Avainsanat: monikulttuurisuus, asiakaslähtöinen kehittäminen, vertaistuki, äitiys.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Social services and Health care

Degree programme: Degree programme of Social work

Specialisation: Bachelor of Social work

Author/s: Anni Kantojärvi and Anna-Kaisa Saarenpää

Title of thesis: “..like a best friend, or like a mother; that you can always count on.”
-Experiences of “With the child” -group at The Girls’ House of Tampere®

Supervisor(s): Mirva Siltakorpi

Year: 2012 Number of pages: 60 Number of appendices: 3

The multicultural group “With the child” has been gathering at The Girls’ House of Tampere® from autumn 2010. The group consists of young immigrant mothers and it is led by the person in charge of multicultural work at The Girls’ House of Tampere®.

The aim of our study was to find out the meaning of the “With the child”-group in its members’ lives, the good parts about it and whether there would be something still to be improved. We were also interested to know what the life of young immigrant mothers here in Finland is actually like. Our research is qualitative and we used theme interviews as our research method. The interviews were carried out in groups of 2-3 persons, in two days during autumn 2011.

The theory part deals with quality work and in connection with that, customer-oriented development, well-being, peer support and the changing roles of women. Quality work is very topical as a term, and customer-oriented development is more often the base when it comes to social work development. While multiculturalism is increasing in our society, the need of community and peer support increases. Individuals need the community to feel well.

The results showed that the importance of the “With the child”-group in women’s lives is major. Entering a new culture causes various fears, so a peer support group led by professionals has been of great help to women. Family support also has a big influence on how immigrant mothers manage in their everyday life, but in case there is no support from their families, the meaning of friends drastically increases.

The members of the “With the child”-group brought out several positive things about the group, but also good ideas for development. For example the confidential atmosphere was one of the positive things. The length of the meetings was among the issues needing improvement. We hope that The Girls’ House of Tampere® can improve the “With the child”-group in the future with the help of the results of our study.

Keywords: multiculturalism, customer-oriented development, peer support, maternity.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 TAUSTA JA TAVOITTEET	7
2.1 Tyttöjen Talon® historiaa ja tausta-ajatus	7
2.1.1 Yhteisöllisyyden ja kohtaamisen tärkeys Tyttöjen Talolla®	9
2.1.2 Monikulttuurisuus tyttötyössä	9
2.2 Lapsen kanssa-ryhmä Tampereen Tyttöjen Talolla®	11
2.3 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	12
3 LAATUTYÖ	14
3.1 Asiakaslähtöinen kehittäminen	14
3.2 Osallisuus	15
4 HYVINVOINTI	18
4.1 Elämänhallinta osana hyvinvointia.....	18
4.2 Työ, tulot ja koulutus	19
4.3 Asunto ja asuinympäristö	20
4.4 Kotoutuminen edistää turvallisuuden tunnetta	21
5 VERTAISTUKI	23
6 NAISEN MUUTTUVAT ROOLIT.....	25
6.1 Perhe maahanmuuttajanaisen elämässä	25
6.2 Naiseus ja äitiys.....	27
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
7.1 Tutkimusmenetelmä.....	30
7.2 Tutkimuksen kohderyhmä.....	31
7.3 Aineiston kerääminen.....	32
7.4 Tutkimuksen luotettavuus	33
7.5 Tutkimuksen eettisyys	35
8 TUTKIMUSTULOKSET	37

8.1 Kokemuksia ryhmän merkityksestä naisten elämään Suomessa	38
8.2 Nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa	39
8.3 Palautetta Lapsen kanssa-ryhmästä ja sen toiminnasta	43
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	47
10 POHDINTA	52
LÄHTEET	55
LIITTEET	60

1 JOHDANTO

”Farah muutti 12-vuotiaana Suomeen ja joutui jättämään rakkaan kotimaansa sekä ystävät. Hän on nyt 18-vuotias ja synnytti juuri ensimmäisen lapsensa. Kaikki on uutta ja Farahia pelottaa, kuinka hän osaa kasvattaa lapsen. Lapsen isä ei juuri osallistu lapsen- eikä kodinhoitoon ja opiskelee aikuiskoulutuskeskuksessa. Farahin ystävillä ei ole lapsia ja elämäntyyli on täysin erilainen kuin Farahilla nyt. Perhekään ei ole tukemassa, sillä Farahin vanhemmat eivät hyväksy Farahin aviomiestä.” Mistä Farah saisi apua uuteen tilanteeseensa lapsen kanssa?

Vaikka tarina oli keksitty, edellä kuvattu tilanne saattaa olla yleisempi kuin uskottekaan. Tampereella toimii Setlementtiyhdistys Naapuri Ry:n ylläpitämä Tyttöjen Talo®. Juuri Farahin kaltaisia elämäntilanteita varten Tampereen Tyttöjen Talolle on perustettu monikulttuurinen Lapsen kanssa-ryhmä, joka tukee nuoria maahanmuuttajaäitejä. Opinnäytetyömme tarkoitus on selvittää, millaista on nuoren maahanmuuttajaäidin arki, mikä on ollut Lapsen kanssa-ryhmän merkitys naisten elämään Suomessa ja mikä Lapsen kanssa-ryhmässä on ollut toimivaa ja miten sitä voisi kehittää. Aihe on ajankohtainen jo monikulttuurisuuden vuoksi, mutta myös asiakaslähtöinen kehittäminen on nykypäivänä ilmiö, jota hyödynnetään paljon sosiaalialalla.

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus ja tiedonkeruumenetelmänä olemme käyttäneet teemahaastattelua. Työssämme avaamme keskeisimpiä käsitteitä, jotka olemme valinneet tutkimuskysymysten pohjalta. Käsittelemme teoriaosuudessa laatutyön käsitettä, johon sisältyvät asiakaslähtöinen kehittäminen ja osallisuus. Lisäksi avaamme hyvinvoinnin ja vertaistuen käsitteitä. Olemme myös perehtyneet naisen muuttuviin rooleihin.

Vertaistuen merkitys korostuu, kun samassa tilanteessa olevat kohtaavat toisensa. Vertaistukiryhmien merkittävyys tunnustetaan nykyään ammattiavun rinnalla yhdeksi tärkeimmistä voimaantumisen keinoista. Lapsen kanssa-ryhmä on ammattilaisen vetämä vertaistukiryhmä, joten vertaistuen käsite kulkee opinnäytetyössämme mukana koko matkan ajan.

2 TAUSTA JA TAVOITTEET

Tässä luvussa kerromme ensin Tyttöjen Talon® historiasta ja tausta-ajatuksista. Tämän jälkeen tuomme esiin opinnäytetyömme tavoitteet ja tutkimuskysymykset. Tutkimuksemme on tärkeä Tampereen Tyttöjen Talolle®, sillä Lapsen kanssa-ryhmän toimintaa ei ole aiemmin tutkittu. Tutkimuksen kannalta on välttämätöntä tietää, mikä Tyttöjen Talo® on, mitkä ovat olleet syymme juuri tämän aiheen valitsemiseen sekä mikä on työmme tarkoitus.

2.1 Tyttöjen Talon® historiaa ja tausta-ajatus

Tampereen Tyttöjen Talo® perustettiin vuonna 2004, ja se on toinen Suomessa perustettu Tyttöjen Talo. Ensimmäinen perustettiin Helsinkiin vuonna 1999. Tampereen Tyttöjen Talon jälkeen Suomeen on perustettu vielä kaksi Tyttöjen Taloa®; Ouluun ja Turkuun. Tyttöjen Talo on osa Setlementtiyhdistys Naapurin toimintaa ja sitä rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. (Mikä Tampereen Tyttöjen Talo on? 2004–2005.)

Tyttöjen Talo on paikka, jossa tyttöjen ja nuorten naisten kasvua tuetaan ja heitä autetaan löytämään omia voimavarojaan sekä arvostamaan itseään ja naiseuttaan. Talojen toiminta pohjautuu Setlementtiliikkeen arvoihin, eli yhteisöllisyyteen, erilaisuuden hyväksymiseen, yksilön kunnioittamiseen, tasa-arvoisuuteen sekä heikommassa asemassa olevan ihmisen auttamiseen. Työ, jota Tyttöjen Talolla tehdään, on yhteiskunnallisesti merkittävää nuorten naisten hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä. Monesti ihmiset joutuvat ongelmia ratkoessaan kääntymään monen eri tahon puoleen ja tämä vaikeuttaa asioiden hoitamista. Tyttöjen Talon vahvuutena onkin niin sanottu yhden luukun periaate, jossa yhdessä paikassa voidaan auttaa hyvin monenlaisissa ongelmissa. (Eischer & Tuppurainen 2009, 13–14.)

Kohderymänä Tyttöjen Talolla ovat 12–18-vuotiaat tytöt, joilla on vaikeuksia elämänhallinnassa, sosiaalisessa kanssakäymisessä, ja jotka ovat vaarassa syrjäytyä. Toiminnassa käytetään sukupuolisensitiivistä työotetta. Sukupuolisensitiivinen

työote tarkoittaa sukupuoleen liittyvien erityispiirteiden näkyväksi tekemistä. Tarkoitus ei ole kuitenkaan vahvistaa sukupuolille luontaisina pidettyjä käyttäytymismalleja, vaan korostaa sitä, että ei ole olemassa vain yhdenlaista naiseutta tai miehisyyttä. Tämä auttaa nuorta kasvamaan itsensä näköiseksi aikuiseksi. (Kempas 2010, 8–9.)

Sukupuolisensitiivinen työote näkyy Tyttöjen Talolla muun muassa siten, että tytöille annetaan oma tila, jossa he voivat puhua yhdessä yhteiskunnasta, ilmiöistä, seksuaalisuudesta ja tyttönä olemisesta. Avoin ilmapiiri auttaa tyttöjä olemaan omia itsejään, ja keskustelemalla muiden kanssa omat ongelmat pienenevät ja samalla niistä tulee yhteisiä. (Eischer & Tuppurainen 2009, 16.)

Tampereen Tyttöjen Talolla toimii useita erilaisia ryhmiä, joissa vertaistuen merkitys korostuu. Vakituksia työntekijöitä Talolla on tällä hetkellä kolme, jotka vetävät näitä ryhmiä. Lisäksi Talolla käy kerran viikossa syömishäiriöyksilötyötä tekevä työntekijä. Ryhmien lisäksi Talolla työmuotoina ovat muun muassa leirit, yksilötaapaamiset, seksuaalineuvonta ja avoin toiminta. (Mikä Tampereen Tyttöjen Talo on? 2004–2005.)

Kuva 1. Tampereen Tyttöjen Talon® logo (Tampereen Tyttöjen Talon Facebook-sivu, 2010.)

2.1.1 Yhteisöllisyyden ja kohtaamisen tärkeys Tyttöjen Talolla®

Yhteisöllisyydestä puhutaan nykyään paljon, erityisesti lasten ja nuorten pahoinvoinnin yhteydessä. Usein kuitenkin tuntuu, että yhteisöllisyyden edistäminen jää puheen tasolle. Tyttöjen Talolla® yhteisöllisyys kuitenkin konkretisoituu eläväksi toiminnaksi ja näkyy esimerkiksi kodinomaisena ja värikkäänä tilana sekä työntekijöiden lämpimänä suhtautumisena. Nämä yhdessä luovat yhteisön, jonne on helppo kiinnittyä. Tärkeänä nähdäänkin kiireetön yhdessä tekeminen ja pelkästään oleminen turvallisessa ilmapiirissä. (Eischer & Tuppurainen 2009, 25.)

Kuten varmasti kaikki lapset ja nuoret, myös monet Tyttöjen Talolla käyvät tytöt ja nuoret naiset kaipaavat aikuisen huomiota, ja siksi kohtaamiseen on kiinnitettävä aivan erityistä huomiota. Tyttöjen Talolla tiedostetaan tämä nuorten tarve tulla näkyviksi ja huomioiduksi. Yksilötyössä tyttö tavataan yleensä etukäteen sovittuna ajankohtana sovittun työntekijän kanssa, kuten myös tyttöryhmät tapaavat sovittuna ajankohtana. Suurin osa Tyttöjen Talon kohtaamisista tapahtuu kuitenkin avoimesti ja joustavasti ilman aikatauluja Talon aukioloaikoina. Riippumatta kohtaamisen muodosta, on kaikkien kohtaamisten pääperiaatteena kuitenkin aito, lämmin ja asiakasta kunnioittava kohtelu. (Pahkala 2010, 22–23.)

2.1.2 Monikulttuurisuus tyttötyössä

Tyttöjen Talolla tehdään myös työtä monikulttuuristen tyttöjen kanssa. Monikulttuurisen tyttötyön tavoitteet Talossa ovat samoja kuin kantasuomalaisienkin tyttöjen kanssa. Monikulttuurisen tytön kohdalla kasvu- ja identiteettikysymykset ovat vain usein vielä haasteellisempia. Monikulttuurisuus on toisaalta tytölle ja hänen perheelleen mahdollisuus, toisaalta taas vaikeidenkin ristiriitojen aiheuttaja. (Eischer & Tuppurainen 2009, 102–103.)

Pohtiessamme teoreettisia käsitteitä työhömme, huomasimme, että niitä oli todella vaikea rajata. Monikulttuurisuus on käsitteenä erittäin laaja, mutta välttämätön monikulttuurisen ryhmän ollessa työmme kohteena. Päätimme selittää sen lyhykäisestään paneutuen enemmänkin ilmiöihin, jotka liittyvät monikulttuurisuuteen ja Lapsen kanssa-ryhmään yhdessä. Samojen teemojen kanssa painivat sekä valta-

väestö että maahanmuuttajat, mutta jotkin ilmiöt korostuvat erityisesti maahanmuuttajilla. Näitä teemoja olemme yrittäneet valita käsiteltäviksemme. Kuitenkin niin kuin muillakin palvelualoilla, myös sosiaali- ja terveydenhuollossa, yhteiskunnan monikulttuuristuminen edellyttää herkkyyttä huomioida ja ymmärtää kulttuurieroja (Rastas, Huttunen & Löytty 2005, 24).

Yksinkertaisimmillaan monikulttuurisuutta voidaan selittää niin, että yhteiskunnassa elää rinnakkain monia, kulttuuriltaan toisistaan eroavia ryhmiä (Rastas ym. 2005, 20). Eri kulttuurien kohtaaminen edellyttää molemminpuolista sopeutumista. On hyvä muistaa, että eri kulttuureissa on usein esimerkiksi erilaisia lasten kasvatusmenetelmiä ja arvoja. Useimmiten kuitenkin kulttuurit muuttuvat ja sekoittuvat kohdatessaan, jolloin muuttuvat esimerkiksi eri kulttuureita edustavien ihmisten asenteet, arvot, käyttäytyminen sekä uskomukset. (Liebkind 2000, 171.)

Yhteisöissä vallitsee erilaisia arvoja, asenteita, käytäntöjä, sääntöjä ja toimintatapoja. Riippumatta niiden vaikutuksesta, ihmisten tarpeet ovat monessa suhteessa samanlaisia. Tämän vuoksi erilaisuutta ja kulttuurieroja ei tulisi ylikorostaa. Voimme empatian kautta yrittää ymmärtää ja samaistua sellaisten ihmisten tilanteisiin, jotka ovat kohdanneet nopean ja suuren elämänmuutoksen, vaikka emme olisikaan kokeneet juuri maahanmuuttoon liittyviä haasteita. Suuresta elämänmuutoksesta seuraa elämönhallinnan ongelmia, kuten esimerkiksi avuttomuutta, toivotonmuutta ja stressiä. Kulttuurilla selitetään usein maahanmuuttajaperheissä esiintyviä vaikeuksia, vaikka kyseessä saattavat olla sosiaaliset ongelmat, jotka selittyvät muutoksesta johtuvalla elämönhallinnan puutteella. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Söderling 2005, 39.)

Monissa kulttuureissa naisten ja lasten asema on hyvin erilainen kuin meillä Suomessa. Ihmisillä on monia eri syitä, joiden vuoksi he joutuvat jättämään kotimaansa, ja joskus nämä syyt voivat olla hyvinkin traumatisoivia. Näiden asioiden huomioiminen monikulttuurisessa tyttötyössä on tärkeää.

2.2 Lapsen kanssa-ryhmä Tampereen Tyttöjen Talolla®

Ryhmä, jota opinnäytetyössämme tutkimme, on monikulttuurinen maahanmuuttajaäideille ja heidän lapsilleen suunnattu ryhmä. Ryhmä on kooltaan noin kahdeksan äitiä lapsineen. Ryhmän keskeinen tavoite on vahvistaa äidin roolia uudessa haasteellisessa elämäntilanteessa vanhempana, kahden erilaisen kulttuurin välissä. Ryhmän tarkoituksena on antaa tietoa, lisätä valmiuksia ja itseyttä sekä luoda sosiaalista tukea. Mikäli ryhmään kuuluva äiti haluaa, hän voi keskustella mahdollisista huolistaan ja ongelmistaan kahden kesken ryhmän ohjaajan kanssa ryhmän ulkopuolella. (Tuovila 2011.)

Ryhmä on toiminut syksystä 2010 asti. Käsiteltäviä teemoja ovat olleet muun muassa raskaus- ja synnytyskokemukset, lapsen tarpeet ja varhainen vuorovaikutus, kasvatustuki ja tukiverkostot, lapsen sosiaalisen kehityksen ja kaksikielisyyden tukeminen sekä äidin jaksaminen ja hyvinvointi. Ryhmä on vuorovaikutuksellinen ja työntekijät kannustavat kaikkia äitejä jakamaan omia äitiyden kokemuksiaan. Ryhmässä painotetaan luottamuksellisuutta ja sitä, että ryhmässä puhutut asiat jäävät vain ryhmäläisten keskuuteen. (Tuovila 2011.)

Monikulttuurisille nuorille, pienten lasten perheille suunnattuja vertaistukiryhmiä ei Tampereella ole ollut, joten Tyttöjen Talo päätti ryhtyä kehittämään voimaannuttavaa Lapsen kanssa-ryhmää. Tarve kyseiselle ryhmälle nousi Tyttöjen Talolla käyneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten naisten raskauksien myötä. Erityinen huoli Tyttöjen Talolla oli tähän kohderyhmään kuuluvien äitien syrjäytymisestä, koska osalla näistä äideistä on vielä kotoutuminen kesken. Yksi huolista koskee myös heidän suomenkielen taitojensa heikentymistä ja sitä kautta syrjäytymistä yhteiskunnasta. (Tuovila 2011.)

Monet äidit jäävät lapsen syntymän jälkeen kotiin ja kielitaidon huonontumisen vuoksi naisten on vaikeampi lähteä kodin ulkopuolelle lapsen kanssa ja myöhemmin opiskelemaan tai työelämään. Iso osa Suomessa elävistä nuorista maahanmuuttajataustaisista äideistä on Suomessa ilman omaa perhettään ja sitä myötä monet heistä kokevat olevansa hyvin yksin uudessa elämäntilanteessaan ilman tukea. Näiden nuorten äitien elämässä kun on monia erilaisia haasteita ja ongelmia, jotka voivat liittyä esimerkiksi tuoreeseen avioliittoon tai parisuhteeseen, per-

heväkivaltaan tai sen pelkoon, ei toivottuihin raskauksiin, aborttikokemukseen, hankalaan avioeroon tai lasten huoltajuuskiistaan, toisen vanhemman maahanmuutto- tai lupaongelmiin, puolison alkoholin käyttöön tai mielenterveysongelmiin. (Tuovila 2011.)

2.3 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitsimme Tampereen Tyttöjen Talon® yhteistyökumppaniksemme, sillä kyseinen paikka ja sen toiminta-ajatus ovat jo kauan kiehtoneet meitä. Se on kiehtonut meitä siksi, että olemme koko opiskelujemme ajan olleet kiinnostuneita erityisesti naisten ja tyttöjen kanssa tehtävästä työstä. Opinnäytetyön aihealuetta pohtiessamme Tampereen Tyttöjen Talo tulikin heti mieleemme, joten päätimme ottaa heihin yhteyttä. Myöntävä vastaus ja kiinnostava ehdotus tulivat nopeasti ja ajattelimme tarttua siihen. Prosessi lähti käyntiin ja pääsimme allekirjoittamaan sopimuksen opinnäytetyöstä (LIITE 1).

Monikulttuurisuus ja asiakaslähtöinen kehittäminen ovat ajankohtaisia ja pinnalla olevia aiheita. Monikulttuurisuus aiheuttaa paljon keskustelua mediassa, ja ihmisten mielipiteet ovat sekä puolesta että vastaan. Koemme, että aihe on tärkeä juuri sen ajankohtaisuuden ja siitä aiheutuvan kiivaan keskustelun vuoksi. Laatutyö käsitteenä tuli mukaan myöhemmin, kun oivalsimme työmme liittyvän paljon asiakkaista ja heidän tarpeistaan lähtevän työn kehittämiseen.

Pidämme aihetta tärkeänä, sillä koemme Tyttöjen Talon toiminnan olevan arvokasta työtä, joka lähtee asiakkaiden tarpeista. Haluamme opinnäytetyömme avulla olla mukana kehittämässä Lapsen kanssa-ryhmää ja tuoda siihen kuuluvien äitien äänet kuuluville sekä näin valtaistaa heitä vaikuttamaan ryhmän toimintaan. Asiakaslähtöinen kehittäminen on nykyään kehittämistyön painopisteenä, joten asiakkaiden osallistaminen on hyvä keino kehittää toimintaa tarpeita vastaavaksi (Siltakorpi 2011).

Tutkimuskysymyksiksemme ovat muodostuneet:

- Mikä on ollut Lapsen kanssa-ryhmän merkitys naisten elämään Suomessa?

- Mikä Lapsen kanssa-ryhmässä on ollut toimivaa, ja miten sitä voisi kehittää?
- Millaista on nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa?

Tyttöjen Talon saadessa palautetta ja asiakkaiden tullessa kuulluksi, me itse saamme paljon hyödyllistä tietoa monikulttuuristen asiakkaiden kanssa työskentelemisestä. Näemme myös, miten monikulttuurisia asiakkaita tulisi tukea sosiaalityössä. Toivomme, että opinnäytetyöstä on hyötyä meille tulevaisuudessa mahdollisesti työskennellessämme erilaisten asiakasryhmien parissa.

Haastattelukysymyksemme jakautuvat kahteen teemaan, joista ensimmäinen käsittelee ryhmää ja siitä saatavaa palautetta. Toinen teema taas keskittyy asiakkaiden arkeen ja jokapäiväiseen elämään. Haastatteluissa ilmi tulleista tiedoista Tyttöjen Talo voi saada osviittaa siitä, mitä maahanmuuttajanaisten arkeen kuuluu tällä hetkellä. Tällä tavoin työntekijät saavat tiedon siitä, mitä teemoja ryhmässä kannattaa tulevaisuudessa käsitellä. Asiakaslähtöiset työntekijät kun eivät perusta toimintaansa vain siihen, mitä asiakas tällä hetkellä haluaa tai arvostaa, vaan he kiinnittävät huomiota myös siihen mitä asiakas tarvitsee tulevaisuudessa (Storbacka, Blomqvist, Dahl & Haeger 2003, 90–91).

3 LAATUTYÖ

Tärkeää sosiaalialalla työskennellessä on mielestämme kuunnella, mitä asiakkailla on sanottavanaan. On myös tärkeää, että toimintaa pyritään kehittämään jatkuvasti tarpeita vastaavaksi eikä juututa vanhoihin uomiin. Ajan hermolla oleminen on edellytys onnistuneelle ja tuottavalle toiminnalle. Olemmekin perehtyneet tämän työn kannalta keskeisiin laatutyöhön vaikuttaviin käsitteisiin. Asiakslähtöinen kehittäminen on nykyään käsite, joka tulee vastaan monessa eri yhteydessä. Se on myös yksi tutkimuksemme tarkoituksista, eli pyrimme tällä työllämme osallistumaan yhdessä Tampereen Tyttöjen Talon henkilökunnan kanssa asiakslähtöiseen kehittämiseen.

3.1 Asiakslähtöinen kehittäminen

Asiakkailla on keskeinen asema tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä, sillä he tuottavat tietoa ja osallistuvat palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Palvelujärjestelmän kehittämistä auttaa suuresti se, että kehittämistyötä tekevät yhteistyössä sekä palvelujen tuottajat että – käyttäjät. (Toikko [Viitattu 25.1.2012].)

Asiakslähtöisyydessä keskeistä on ymmärtää, kuka asiakas on, mitkä hänen tarpeensa ovat, ja kuinka tarpeisiin voidaan vastata ja löytää sopiva menetelmä hänen tarpeisiinsa vastaamiseen. Toiminnan lähtökohtana on siis asiakkaan tarpeiden tyydyttäminen. Asiakslähtöisyyteen liitetään usein taito kuunnella asiakasta, muistaen myös sanattoman viestinnän merkitys. (Malinen 2005.)

Uutta sosiaalihuoltolakia valmisteltaessa asiakaskeskeisyys, asiakas ja hänen tarpeistaan toimivat palvelut ovat ydintavoitteita. Lähtökohta on, että asiakkaiden osallistuminen parantaa palveluiden laatua sekä varmistaa palveluiden riittävän tason ja oikean kohdentamisen. Lievimmillään asiakaskeskeisyudessa on kyse palvelujen käyttäjien osallistavista työmenetelmistä, vahvimmillaan palvelujen käyttäjien valtaistumisesta suhteessa organisaatioihin. (Haverinen 2011.) Palvelun

käyttäjät nähdään asiantuntijoina, joiden tietoa ja taitoa käytetään palvelujärjestelmän toimintatapojen kehittämiseen ja arviointiin. (Toikko [Viitattu 26.1.2012].)

Keinoja, joita voidaan hyödyntää asiakkaiden tarpeiden selvittämiseen, on monia, mutta yleisimpinä voidaan pitää muun muassa valitusten vastaanottojärjestelmää, asiakastyytyväisyyden ja asiakkaiden tarpeiden selvittämistä. Myös asiakaslähtöinen henkilöstö ja sitoutunut asiakaskunta ovat tärkeitä elementtejä. Tärkeää on, että asiakkaiden ehdotuksille, valituksille ja mielipiteille on järjestetty palautekanava, jotta asiakkailla on mahdollisuus tuoda äänensä kuuluville. Myös asiakkaiden tyytyväisyyttä on hyvä mitata tietyin väliajoin, jotta toimintaa saadaan päivitettyä tarpeita vastaavaan suuntaan. (Vuokko 1997, 42–45.)

Asiakaslähtöisyyden perustana on jokaisen työntekijän motivaatio asiakaslähtöiseen toimintaan. Tällöin asiakas ja asiakkaan tyytyväisyys nähdään tärkeänä osana toimintaa. Ilman asiakkaiden tarpeiden huomioimista, niitä on mahdotonta ottaa huomioon. Asiakaskunnan sitoutuneisuus avaa myös mahdollisuudet yhteistyöhön, jolloin toiminnan kehittäminen on vielä helpompaa. Työntekijöiden onkin motivoituttava työhönsä ja asiakkaidensa kuuntelemiseen, jotta asiakkaat pystyvät sitoutumaan asiakkaiksi. (Vuokko 1997, 46–50.)

3.2 Osallisuus

Aaro Harju määrittelee osallisuuden artikkelissaan ”Osallisuus”, kahdella eri tavalla. Sillä voidaan tarkoittaa kuulumisen ja mukanaolon tunnetta. Ihminen kokee olevansa osallinen omassa yhteisössään ja suomalaisessa yhteiskunnassa, kun hän tekee työtä, harrastaa, osallistuu ja vaikuttaa. Valtaosa suomalaisista kokee tällaisen osallisuuden tunteen. Työttömät ja syrjäytyneet ihmiset jäävät usein paitsi tätä tunnetta. He kokevat olevansa ulkopuolisia, ulos sysättyjä, vailla osallisuuden kokemusta. Tällainen ei-osallisuus on ihmiselle lamauttava, jopa traumatisoiva kokemus. Ihminen perimmältään sosiaalisena olentona haluaa kuulua, olla mukana, kokea osallisuutta. Se on yksi hyvän elämän perusedellytyksistä. (Harju 2010.) Viimeaikoina on toimintojen kehittämisessä painotettu käyttäjien ja toimijoiden osallistumisen merkitystä. Palveluiden ja tuotteiden käyttäjät osallistuvat yhä enemmän myös toiminnan kehittämiseen. Osallistuminen voidaan nähdä myös

laajemmasta näkökulmasta, jolloin toimijoita ovat kaikki ne, joita kehittäminen tavalla tai toisella koskettaa. (Toikko & Rantanen 2009.) Osallisuuden vastakohtana on osattomuus. Osattomuus siis viittaa siihen, että yksilö ei ole osallinen joistakin yhteiskunnassa tärkeinä pidetyistä asioista. Asioita, joista ihminen voi esimerkiksi olla osaton, ovat sosiaaliset suhteet, työmarkkinat, talous tai yhteiskunnan demokraattinen järjestelmä. (Harju 2010.)

Osallistamista perustellaan sillä, että sen kautta tuetaan demokratian, tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden, vapautuksen ja elämän edistämisen periaatteita. Samalla kun nämä periaatteet toteutuvat, ihmiset myös aktivoituvat tekemään omaloitteisesti tarvittavia uudistuksia ja kehittämistoimia. (Kivipelto 2008, 24.)

Kehittämisen eri osa-alueilla osallistuminen ymmärretään monesti eri tavoin. Se vaihtelee sen mukaan, kenen osallistumista painotetaan ja mikä osallistumisen merkitys on. Timo Toikko [Viitattu 25.1.2012] on jakanut julkaisussaan ”Asiakkaiden osallistuminen palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen”, osallistumisen neljään muotoon. Näitä ovat informaatio, konsultaatio, palvelutoiminta ja empowerment. (Toikko [Viitattu 25.1.2012].)

Ensimmäisessä muodossa palvelun käyttäjä voi toimia kokemusasiantuntijan roolissa antaen informaatiota ja siten osallistuen esimerkiksi vertaistukiryhmän sisältöjen suunnitteluun ja toteutukseen. Toisessa muodossa palvelun käyttäjän osallistuminen voi olla konsultaatiota, jolloin asiakas arvioi palvelua. Tällaista lähestymistapaa voidaan käyttää esimerkiksi laatuprosesseissa. Kolmannessa muodossa palvelun käyttäjän osallistuminen voi suuntautua kumppanuuteen, jossa palveluiden käyttäjä toimii sekä tasavertaisena palveluiden suunnittelijana, toteuttajana, että kehittäjänä. Neljännessä muodossa, eli empowermentissa, palveluun osallistuja voi suuntautua organisaation päätöksentekoon, eli vaikkapa olla mukana päättämässä talouteen tai henkilöstöön liittyvissä asioissa. (Toikko [Viitattu 25.1.2012].)

Painotamme opinnäytetyössämme asiakkaiden osallistumista, ja heidän osallistamisensa on koko työn pohjana. Pidämme tärkeänä sitä, että Tampereen Tyttöjen Talon maahanmuuttajaäidit saavat oman äänensä kuuluville ja pääsevät mukaan vaikuttamaan Lapsen kanssa-ryhmän toiminnan sisältöön. Ryhmä kun on alun

perinkin perustettu maahanmuuttajaäitien tarpeita ajatellen, on tärkeää ylläpitää sitä myös heidän tarpeistansa käsin.

4 HYVINVOINTI

Hyvinvointi on vaikeasti määriteltävä käsite. Jokainen ihminen määrittelee itse oman hyvinvointinsa tason; se on tunne omista fyysisistä ja psyykkisistä voimavaroistaan sekä siitä, miten ihminen kokee niiden vaikuttavan elämäänsä. Ihmisen hyvinvointiin vaikuttavat monet eri tekijät. Jotta oma elämä pysyisi hallinnassa, täytyy ihmisen voida hyvin. Hyvinvointi luo perustan ihmisen elämänlaadulle, ja siksi meidän täytyy tulevina sosiaalialan ammattilaisina tukea asiakkaitamme löytämään keinoja oman hyvinvointinsa edistämiseksi. Tämän vuoksi avaamme hyvinvoinnin käsitteen, jonka alle kokoamme suurimmat ihmisen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. Näitä tekijöitä ovat muun muassa työ, tulot ja koulutus, asunto ja asuinympäristö sekä tunne turvallisuudesta. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 37–44.)

Maahanmuuttajien sopeutumiseen uuteen kotimaahansa vaikuttaa siis paljon hyvinvointi. Heidän hyvinvointiinsa suurimpia vaikuttavia tekijöitä ovat syrjintäkokeemukset, puutteellinen kielitaito, perhesuhteet sekä muuttunut minäkuva. Myös etäisyys heidän oman kulttuurinsa ja valtaväestön kulttuurin välillä luo esteitä hyvinvoinnille. Nämä kaikki vaikuttavat maahanmuuttajan onnellisuuteen ja tyytyväisyyteen omasta elämästään, ja sitä kautta vaikuttavat myös yleiseen hyvinvointiin. (Liebkind 2000, 112–144.)

4.1 Elämänhallinta osana hyvinvointia

Elämänhallinta on tunne ja henkinen voimavara, joka auttaa selviytymään paremmin stressitilanteista, kiireestä ja kovista paineista. Elämänhallinta auttaa uskomaan itseensä, tekemään valintoja, sopeutumaan ja selviytymään erilaisissa vastoinkäymisissä ja elämäntilanteissa. Elämänhallinnan tunteeseen sisältyy elämän kokeminen mielekkäänä, merkittävänä ja ennakoitavana. Siihen liittyvät myös elämänarvot, itsetunto ja käsitys siitä, millaisena näkee itsensä. Ihminen, joka suhtautuu itseensä myönteisesti, omaa hyvän elämänhallintakyvyn. Elämänhallinnan tunne muokkaantuu elämäntilanteiden ja kokemusten myötä siten, että ihminen pystyy luomaan elämälleen mielekkäitä tavoitteita, omistautuu asioilleen ja tekee töitä saavuttaakseen tavoitteensa. (Elämänhallinta-henkinen voimavara 2011.)

Elämänhallinnan tunteeseen myönteisesti vaikuttavat myös kanssaihmisiltä saatu rakentava palaute ja arvostus, läheisten ihmisten tuki sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä liittyviin asioihin. Taloudelliset seikat ja yhteiskunnan olosuhteet voivat vaikuttaa rajoittavasti toimintaamme tai vaihtoehtoisesti luoda mahdollisuuksia. (Elämänhallinta–henkinen voimavara 2011.)

4.2 Työ, tulot ja koulutus

Monet maahanmuuttajanaisisista, joita tapasimme Tampereen Tyttöjen Talolla, olivat tällä hetkellä kotiäitinä. Syynä tähän oli usein perhe. Elämäntilanne oli heillä sellainen, että koulussa tai työssä oleminen oli toissijaista pienen lapsen kotona hoitamisen rinnalla. Äidit kuitenkin arvostivat koulutusta ja työssä käyntiä, ja se oli monella haaveissa tulevaisuudessa.

Työmarkkinoille pääseminen on monelta kantilta katsottuna tärkeä osa kotoutumista ja kotouttamispolitiikkaa. Työ liittyy vahvasti perustoimeentuloon ja – turvallisuuteen, ja työ on myös keskeinen osa ihmisen identiteettiä. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 29.) Työssäkäynti parantaa elämän taloudellista tilannetta ja auttaa solmimaan sosiaalisia suhteita perheen ulkopuolella. Maahanmuuttajille työssäkäynti antaa myös näkökulmaa suomalaiseen elämäntapaan, normeihin, arvomailmaan ja yhteiskuntaan. Sillä on myös monia psykososiaalisella tasolla olevia merkityksiä kuten esimerkiksi liittyen yksilön omanarvontunteeseen, elämänhallintaan ja yhteisön arvostukseen. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 39.)

Maahanmuuttajat pitävät työtä erittäin tärkeänä elämänsisältönä ja työ on heille jopa tärkeämpää kuin työkeskeisinä pidetyille kantasuomalaisille. Työn saamisessa maahanmuuttajat kohtaavat kuitenkin monia esteitä, johtuen muun muassa rakenteellisista syistä, työnantajien ennakkoluuloista, puutteellisesta kielitaidosta tai koulutuksen ja ammattitaidon puutteesta. Kuitenkin niillä, jotka ovat työllistyneet, työolosuhteet ja keskitulot ovat selvästi huonommat ja alhaisemmat kuin muulla väestöllä. Tämä kaikki vaikuttaa maahanmuuttajaperheiden hyvinvointiin ja elämänhallintaan negatiivisesti. Yhä useammat maahanmuuttajat yrittävät kuitenkin parantaa työllistymismahdollisuuksiaan opiskelemalla. (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 40.)

Maahanmuuttajien työllistymiseen vaikuttavat maan yleisen työttömyyden lisäksi myös sen työvoima- ja toimialakohtaiset erot sekä maahanmuuttajan kielitaito, koulutus ja lähtömaa. Myös maahanmuuttajan omalla aktiivisuudella työn haussa on suuri merkitys. Hänen pitäisi hakea työtä aktiivisesti sekä samalla rakentaa itselleen sosiaalisten suhteiden verkostoa, joka auttaa hänet työelämään. Valitettavasti nykyäänkin sellaisilla tekijöillä kuin ikä, ihonväri ja etninen tausta, on työllistymisen kannalta merkitystä. (Työllistyminen Suomessa 2003.)

Maahanmuuttajanaisten työttömyys on miehiä korkeampaa, ja musliminaisten työllistyminen on erityisen vaikeaa. Maahanmuuttajanaisten heikkoon työllistymiseen vaikuttavat monet tekijät, kuten koulutus, kielitaito, syrjintä, kulttuuriset seikat ja ikä. Maahanmuuttajanaiselle on kuitenkin tärkeää muistuttaa työn merkityksestä, siitäkin huolimatta, että hän on ehkä alun perin tullut maahan puolison ja äidin roolissa. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 29.)

4.3 Asunto ja asuinympäristö

Asunto ja asuinympäristö ovat kenelle tahansa tärkeitä hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Maahanmuuttajille nämä ovat tärkeitä myös kotoutumisen kannalta, sillä arkielämän sujuminen ja viihtyvyys ovat suureksi osaksi kiinni myös näistä tekijöistä. Muualta tulleet luovat asuinympäristönsä perusteella kuvan vastaanottavasta yhteiskunnasta. (Maahanmuuttajien toiveena asua.. 2008.)

Suurin osa Tampereen Tyttöjen Talolla käyvistä maahanmuuttajaäideistä asuu samassa kaupunginosassa keskenään. Useasti muulloinkin voi huomata, kuinka tietyissä kaupunginosissa ja paikkakunnilla asuu paljon maahanmuuttajia. Sisäasiainministeriön selvityksessä onkin tullut esiin syitä tähän maahanmuuttajien ryhmittymiseen samoille seuduille. Viranomaiset olisivat halukkaita hajasijoittamaan maahanmuuttajia, mutta monipuolisen tarjonnan puute on kuitenkin usein este tälle. Maahanmuuttajilla on usein omat toiveensa asumisen suhteen, mutta valitettavasti näiden huomioimiseen vaikuttaa huomattavasti se, että asunnot vapautuvat todennäköisimmin alueilla, joista valtaväestö hakeutuu pois. (Maahanmuuttajien toiveena asua.. 2008.)

4.4 Kotoutuminen edistää turvallisuuden tunnetta

Turvallisuus on hyvin laaja käsite ja se syntyy usean eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta koetaan edistävän yleensä turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti hätätilanteissa sekä varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Turvallisuuden tunne ohjaa hyvin voimakkaasti ihmisten käsityksiä oman asuinalueensa ja ympäristönsä turvallisuudesta. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat yksittäiset omat kokemukset, lähipiirin kokemukset ja median välittämä kuva turvallisuudesta. (Turvattomuus [viitattu 21.10.2011].) Keskeinen keino, jolla voidaan vaikuttaa maahanmuuttajien turvallisuuden tunteeseen, on toimiva kotouttaminen. Jotta kotoutuminen onnistuisi, tärkeää on maahanmuuttajan halu ja kyky kotoutua. (Tanner 2009.)

Kotoutumista voidaan tarkastella niin yksilön, perheen, yhteisön kuin yhteiskunnan tasolla. Sopeutumisprosessiin vaikuttavat monet tekijät, joista sukupuoli on yksi. Useiden tutkimusten mukaan naiset ovat riskialttiimmassa asemassa kuin miehet. Tärkeää on kuitenkin huomioida tilannekohtaisten erojen, sekä henkilökohtaisten voimavarojen merkitys. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 24.)

Maahanmuuttajien kotoutumista ja kotouttamista määrittelee kotouttamislaki, jossa kotoutuminen määritellään maahanmuuttajan yksilölliseksi kehitykseksi, jonka tavoitteena on osallistua työelämän ja yhteiskunnan toimintaan omasta kielestä ja kulttuurista luopumatta. Kotouttamisen laki taas määrittelee viranomaisten järjestämissä kotoutumista edistäviksi toimenpiteiksi ja voimavaroiksi. (L 9.4.1999/493.) Kotouttamislain tavoitteena on toimenpitein saada aikaan maahanmuuttajille paremmat oikeudet tasa-arvoon ja valinnanvapauteen. Laissa ilmi tulevat viralliset periaatteet ovat tärkeitä, mutta niistä ei ole hyötyä ilman niiden soveltamista käytäntöön. (Liebkind 2000, 172.)

Syyskuun 2011 alussa astui voimaan uusi kotoutumislaki, jonka soveltamisala koskee kaikkia maahanmuuttajia. Lain keskeisenä tarkoituksena on edistää maahanmuuttajien mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen sekä edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta. (Svensk 2011.) Hyvät kontaktit valtaväestöön ovat edellytyksenä maahanmuuttajien sopeutumiseen uu-

teen kotimaahan, uudessa kulttuurissa tarvittavien asioiden ja tapojen oppimiseen sekä turvallisuuden tunteeseen. Näiden kontaktien saamiseen vaikuttaa ratkaisevasti kuitenkin valtaväestön asenne maahanmuuttajia kohtaan. (Liebkind 2000, 171.) Sen lisäksi, että suvaitsevaisuuden edistäminen ja rasismin vastustaminen on yhteiskunnallisesti erittäin tärkeää, se liittyy myös vahvasti maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumiseen.

Hyvin tärkeä turvallisuutta ja kotoutumista vahvistava tekijä on myös viranomais-toiminta ja maahanmuuttajan hyvät kokemukset siitä. Hyvä viranomaistoiminta vähentää maahanmuuttajan hämmennystä, turvattomuutta ja ulkopuolisuuden tunnetta. Viranomaisten, jotka toimivat maahanmuuttajien kanssa, tulisi saada maahanmuuttaja tuntemaan, että Suomen viranomaiset ovat hänen puolellaan. (Tanner 2009.)

Monissa kunnissa toimii osallisuutta ja samalla maahanmuuttajien turvallisuuden tunnetta sekä kotoutumista edistäviä tahoja, kuten esimerkiksi Tyttöjen Talon kaltaisia kohtaamispaikkoja. Tällaiset tahot toimivat usein matalan kynnyksen periaatteella, mikä helpottaa yhteiskuntaan sopeutumista ja sitä kautta kotoutumista.

5 VERTAISTUKI

Vertaistoiminta ja vertaistuki käsitteenä ovat tulleet ihmisten tietoisuuteen sosiaali- ja terveysalalla viime vuosikymmenten aikana. Vertaistuessa on kyse siitä, että ihmisen omaa asiantuntijuutta korostetaan omaa elämäänsä koskevissa asioissa. (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 85.) Sillä on vahva ennaltaehkäisevä merkitys, mutta täytyy aina muistaa, että se ei ole suoranaisesti terapiaa. Vertaistoiminta voi kuitenkin olla osa sosiaali- ja terveyspalvelujen ketjua, eikä se kilpaile ammattiavun kanssa.

Vertaistukea jakaessa voimaantumisen ja yhteisöllisyyden tunne henkilöiden kesken kasvaa, ja tämä vaikuttaa sisällön saamiseen elämään. Voimaantumisella tarkoitetaan sisäistä voimantunnetta, joka saa ihmisen tuntemaan itsensä arvokkaaksi ja hyväksytyksi, sekä hän kykenee kanavoimaan omia voimavarojaan hyvinvointia edistävällä tavalla. (Empowerment [Viitattu 18.10.2011].) Yhteisöllisyys, joka nähdään tiiviisti linkittyneenä vertaistukeen ja voimaantumiseen, sisältää juuri sen yhteenkuuluvuuden tunteen, mikä auttaa yksilöä voimaantumaan. (Mitä yhteisöllisyys on? 2011.)

Vertaistuki käsitteenä voidaan määritellä usealla eri tavalla, mutta kaikissa yhdistyy kuitenkin samassa tilanteessa olevien henkilöiden kokemusten vaihtaminen keskenään, ja tällä tavoin toisten tukeminen. Vertaistuki auttaa usein ihmistä käsittelemään vaikeaa asiaa, ja tätä kautta selviämään eteenpäin. (Huuskonen 2011.)

Vertaistuki voi yhteisön lisäksi toteutua yksilöllisenä. Yksilöllisenä se tarkoittaa pääasiassa kahden ihmisen toisilleen antamaa tukea. Yhteisöllisenä se taas toteutuu vertaistukiryhmässä, johon kuuluu useampia henkilöitä ja jäsenet toimivat yhteisten tavoitteiden suuntaisesti. Ihminen voi muita auttaessaan ja omia kokemuksiaan jakaessaan auttaa samalla myös itseään; itsensä tarpeelliseksi kokeminen on tärkeää jokaiselle. Ihminen voi myös ymmärtää paremmin omaa tilannettaan, saadessaan tukea muilta samanlaisessa tilanteessa olevilta. (Laine ym. 2010, 87.)

Vertaistukiryhmää voi vetää vertainen ryhmäläinen, koulutettu vapaaehtoinen tai ammattilainen. (Laatikainen 2010, 7.) Tutkimamme Lapsen kanssa-ryhmä toteuttaa vertaistukea ammattilaisen johdolla. Maahanmuuttajaäidit saavat ryhmässä

tukea vertaisiltaan eli samassa tilanteessa olevilta toisilta äideiltä, sekä kokemuksia ja ajatuksia jakamalla he auttavat toisiaan pärjäämään paremmin arjessa.

Jos vertaistukea jaetaan ryhmässä, on ryhmädynamiikan tuntemus ryhmän vetäjälle tärkeää. Ryhmässä yksilön käyttäytymiseen vaikuttaa hänestä itsestään tulevien vaikutteiden, sekä tilanteesta ja ympäristöstä tulevien vaikutteiden kokonaisuus. Sitä kutsutaan ryhmädynamiikaksi. Jokainen yksilö tuo tullessaan ryhmään oman persoonansa ja tavoitteensa sekä elämänsähistoriansa ja nykyisen elämäntilanteensa, jotka kaikki vaikuttavat omalta osaltaan hänen toimintaansa. Jokainen ryhmän jäsen tulkitsee ryhmää omalla tavallaan ja on osallisena ryhmädynamiikan muodostumisessa. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén & Välimäki 2009, 71.)

Ryhmän alkaessa ryhmäläiset ovat vielä usein varuillaan ja hakevat paikkaansa ryhmässä. Tällöin ohjaajalla on erityisen tärkeä rooli luomassa luottamusta ja turvallisuudentunnetta. Yksi ohjaajan tärkeimmistä tehtävistä ryhmässä onkin pitää huolta siitä, että kaikilla on yhtäläinen oikeus tulla kuulluksi. Ajan kuluessa ohjaajan rooli usein pienenee, kun ryhmäläiset rohkaistuvat. (Laatikainen 2010, 41.)

Ohjaajan tehtävänä ryhmässä on tukea ja kannustaa ryhmän jäseniä ilmaisemaan itseään, osoittaa ymmärrystä, estää ja rajoittaa samanaikaista puhumista, tuoda ryhmäläisille asioista uutta tietoa, antaa kannustavaa ja positiivista palautetta, kääntää ongelmat tavoitteiksi, ja auttaa selvittämään ongelmia. (Laatikainen 2010, 54.) Ryhmän ohjaajan on seurattava koko ryhmän ja yksilöiden toimintaa, sekä heidän vuorovaikutustaan, jotta hän pystyy ymmärtämään näiden muodostamaa kokonaisuutta. Ohjaajan täytyy olla myös aidosti kiinnostunut ryhmästä ja siihen kuuluvista henkilöistä; tämä näkyy aitona läsnäolona ja ihmisten aitona kohtaamisena. Hänen on myös tärkeää olla oma itsensä ja luoda itsestään mahdollisimman helposti lähestyttävä kuva (Laine ym. 2009, 228), mikä lisää ryhmäläisten luottamusta ja rohkeutta jakaa kokemuksiaan.

Ohjaajan on tärkeää korostaa jokaiselle ryhmäläiselle tämän olevan tärkeä. Hän ei saa sallia minkäänlaista kiusaamista tai vähättelyä ryhmän sisällä, ja hänellä täytyy olla riittävästi rohkeutta tarttua ryhmässä esiintyviin ongelmatilanteisiin. (Laine ym. 2009, 229.)

6 NAISEN MUUTTUVAT ROOLIT

Nainen kohtaa maailman lapsena, nuorena, aikuisena, vanhuksena sekä erilaisten roolien kautta: sinkkuna, vaimona, äitinä, rakastajattarena, mummona. Myös maailma muuttuu hänen ympärillään roolien vaihtuessa ja limittyessä. Naisen erilaiset roolit saattavat vaatia niin paljon, että tilaa ei jääkään enää naiseudelle ja naisellisudelle. Varsinkin nuorilla äideillä, joilla oma identiteetti saattaa olla vielä hukassa, eri roolien välillä tasapainottelu voi olla vaikeaa.

Maahanmuuttajanaiset nähdään helposti patriarkaalisen perhejärjestelmän uhreina ja itsenäisen länsimaisen naistyyppin vastakohtana. Maahanmuuttajien perheet taas nähdään konservatiivisina ja länsimaisista perhearvoista poikkeavina. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 89.) Esimerkiksi somaliyhteisössä naisten ja tyttöjen yhtenäisen pukeutumiskoodiston tarkoituksena on näyttää ympäristölleen kulttuurista yhtenäisyyttään ja lojaaliuttaan islamiin. Usein tämä näyttää länsimaalaisten näkökulmasta katsottuna naisen alistamiselta, mutta täytyy muistaa, että uskonnonmukainen pukeutuminen voi olla nimenomaan naisten ja tyttöjen oma valinta. Se saattaa olla alue, jolla heillä on suuri vaikutusvalta. (Aaltonen & Honkatukia 2002, 113.)

6.1 Perhe maahanmuuttajanaisen elämässä

Virallisen määritelmän mukaan perheen muodostavat ”yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia”. (Perhe [viitattu 19.10.2011].) Monissa kulttuureissa perhe on kuitenkin käsitteenä laajempi ja käsittää myös isovanhemmat, tädit, sedät, serkut sekä muut lähisukulaiset. Usein tuntuu myös, että muissa kulttuureissa perhe on vahvempi ja läheisempi kuin meillä Suomessa. Parhaimmillaan perhe muodostaa maahan muuttaneille tärkeän kivijalan uudessa ympäristössä (Martikainen & Haikkola 2010, 46). Kotoutumisen haasteet ovat jokaiselle maahanmuuttajalle suuria selviytyä ilman tukea, jolloin perheen merkitys korostuu. Jotta perhe olisi tuki, eikä taakka, täytyy perhesuhteiden olla riittävän eheitä ja

toimivia. Perheen toimivuus perustuu perheenjäsenten yhteisymmärrykseen rooleista, ja toimintaa säätelevistä arvoista sekä normeista (Alitolppa-Niitamo ym. 2005, 45).

Maahanmuuttajalle perhe on usein ainoa pysyvä asia heidän elämässään suurten muutosten keskellä, ja tällaisessa tilanteessa perhe onkin tärkeässä osassa maahanmuuttajan elämää. Uudessa maassa ja kulttuurissa perheenjäsenten, sukupuolten ja sukupolvien välisten roolien on todettu monesti muuttuvan. Erityisesti näin tapahtuu tilanteissa, joissa lähtö- ja kohdemaan välillä on suuria eroja. Esimerkiksi kotitöiden jakaminen sekä naisiin ja miehiin kohdistuvat käsitykset saattavat muuttua, ja ristiriitoja saattaa aiheuttaa myös nuorten aikuisia nopeampi sopeutuminen uuteen kulttuuriin. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 27.) Lasten ja nuorten nopeampaan sopeutumiseen saattaa vaikuttaa paljon se, että he menevät kouluun tai päiväkotiin, joissa he pääsevät heti mukaan uudenlaisiin kuvioihin ja tapoihin. Tämän vuoksi olisi mielestämme tärkeää saada myös vanhemmat pian mukaan toimintaan, joka sopeuttaisi myös heitä uuteen kulttuuriin ja sen tapoihin.

Kotoutuminen ymmärretään usein ensisijaisesti yksilön kotoutumiseksi. Jokainen yksilö tarvitseekin juuri hänen tilanteeseensa sopivaa tukea kuten esimerkiksi kielikoulutusta, muuta koulutusta, verkostoja tai neuvoja työnhaussa. Silti perheellisten maahanmuuttajien kohdalla koko perheen tarpeiden muistaminen on erittäin tärkeää. Perheenjäsenet saattavat kotoutua eri tahtiin ja tarvita erilaista huomiota eri hetkillä. Sillä, mitä vanhemmat tekevät ja miten he voivat, on väistämättä vaikutusta lapsiin ja päinvastoin. (Maahanmuuttajien perheet ja lähiyhteisö [viitattu 12.9.2011].)

Jotta maahanmuuttajia pystyttäisiin kotouttamaan perhekeskeisesti, tärkeää on ymmärtää perheen ja läheisten merkitys hyvinvoinnin lähteenä. Hyvä on myös muistaa, että maahanmuutto ja kotoutumisprosessi ovat monille perheille haastava kokemus, joka koettelee sekä vanhemmuutta että perheen sisäistä eheyttä. Kotoutumisprosessin keskellä oleva perhe joutuu monenlaisten muutospaineiden kohteeksi. Usein esimerkiksi perheenjäsenten roolit, arvostus ja kasvatuseriaatteet kyseenalaistuvat. (Maahanmuuttajien perheet ja lähiyhteisö [viitattu 12.9.2011].)

On hyvä muistaa, että eri maissa on erilaisia lainsäädäntöjä koskien avioliittoa. Naisten ja lasten asema on myös joissain maissa hyvin heikko. Suomessa on oikeus olla menemättä naimisiin, sekä oikeus mennä naimisiin. Joissain kulttuureissa järjestetään pakkoavioliittoja, joilla tarkoitetaan toisen tai molempien puolisoiden oman tahdon vastaista järjestettyä avioliittoa. Vaikka se meistä länsimaalaisista tuntuisi oudolta, se on joissain maissa aivan normaali käytäntö. (Tyttöjen Talo 2005, 99.)

Uudessa maassa vanhemmat kasvattavat lapsiaan tilanteessa, josta heillä ei ole minkäänlaista kokemusta. He joutuvat ohjaamaan lapsiaan ja tekemään valintoja tilanteessa, jossa aiemmat tiedot ja käsitykset rooleista ja normeista eivät välttämättä toimi. Hyvinvoinnin ja kotoutumisen riskitekijöinä monet maahanmuuttajaperheet kokevat juurettomuutta ja kärsivät sosiaalisten tukiverkostojen hajoamisesta. Ongelmia voi lisätä myös kielen ymmärtämättömyys ja etninen identiteetti suomalaisessa yhteiskunnassa. (Maahanmuuttajien perheet ja lähiyhteisö [viitattu 12.9.2011].)

6.2 Naiseus ja äitiys

Äitiys voi olla naisen elämän suurin muutos, ja naiseus ja äitiys rooleina voivat olla ristiriidassa keskenään. Varsinkin nuorilla äideillä muutos nuoresta naisesta äidiksi voidaan kokea suurena. Moni nuori nainen saattaa osittain tuntea itsensä vielä tytöksi, joten äkillinen äidiksi tuleminen voi horjuttaa omaa minäkuvaa ja saada aikaan psyykkisiä ongelmia.

Muutos naisesta äidiksi voi olla joillekin paljon suurempi harppaus kuin työstä naiseksi. Oma keho muuttuu raskausaikana paljon, mikä saattaa vaikuttaa paljon omaan identiteettiin, seksuaalisuuden tunteeseen ja kehonkuvaan. Naisen on mukauduttava raskauden tuomiin muutoksiin ja synnytyksen jälkeen muuntauduttava psyykkisesti helläksi ja huolehtivaiseksi äidiksi. (Sinkkonen 2001, 83.)

Naisen päättäessä tulla äidiksi, hän tekee yhden elämänsä suurimmista päätöksistä ja sitoumuksista. Aina nainen ei välttämättä myöskään voi olla varma siitä, onko päätös oikea. Kehon ja psyykeen muutokset, huoli ja kärsimys lapsen tähden voi-

vat yllättää tuoreen äidin niin, että hän voi jopa ryhtyä katumaan päätöstään tulla äidiksi. (Sinkkonen 2001, 88.) Äitiys myös haastaa naisen. Äidiksi tuleminen lisää niin paljon vastuuta, että moni voi kokea sen liian suurena taakkana. Siksi läheisten apu ja tuki ovat tällaisessa tilanteessa usein todella tärkeää ja arvokasta.

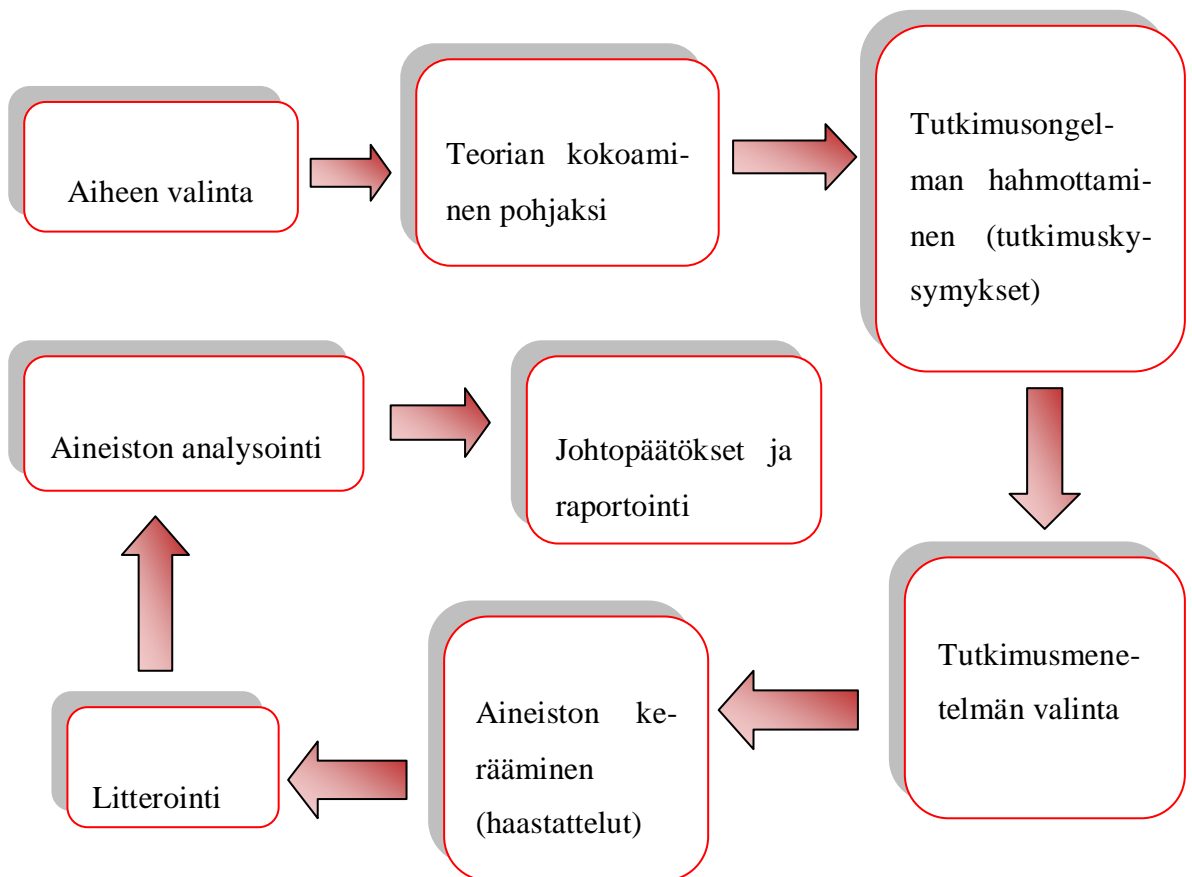
Roolit uuteen ympäristöön tullessa muuttuvat ja elävät, mutta äitiys roolina pysyy ja kulkee mukana. Perheen sisällä roolirakenteet voivat kuitenkin olosuhteiden pakosta muuttua. Tämä voi aiheuttaa ristiriitoja ja hämmennystä perheen sisällä. Esimerkiksi äidin rooli lasten kasvattajasta ja kodinhoitajasta muuttuu työssäkäyväksi, jolloin vaaditaan lisää sopeutumista tilanteeseen, jos molemmat vanhemmat ovat työssäkäyviä. Uudessa ympäristössä perheenjäsenet saavat tukea toisiltaan, mutta roolien muutokset voivat johtaa myös vaikeuksiin ja jopa perheen hajoamiseen paineiden alla. (Jokela 2005, 32.)

Maahanmuuttajanaiset ovat usein miehiä suuremmassa syrjäytymisvaarassa. Syynä on usein perheen ulkopuolisten suhteiden puuttuminen. Vastuu lapsista ja kodista huolehtiminen lankeavat perinteisesti perheen naisten harteille. Monien maahanmuuttajaperheiden lähtömaissa naisen rooli on hyvin perinteinen. Naisen ja perheen tyttären asema miespuolisiin jäseniin nähden on alistuva, jolloin suomalainen tasa-arvoinen ja itsenäinen naismalli voi olla vaikea hyväksyä maahanmuuttajaperheeseen. (Manninen 2001, 36.)

Naiseus ja äitiys, sekä niiden kehittyminen rooleina, tapahtuvat vuorovaikutuksessa lapsen, parisuhteen sekä yhteisön ja yhteiskunnan kanssa. Ihmiset kokevat äitiyden monella eri tavalla; toinen omistautuu täysin lapselle ja luopuu omista tarpeistaan, toinen taas pitää huolta myös omasta itsenäisyydestään niin pitkälle kuin vain voi. (Ylitalo 2007, 14.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen toteutimme laadullisena, eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Totesimme, että teemahaastattelu on tutkimusaineiston kokoamiseksi menetelmistä tässä tapauksessa sopivin tutkimuksen kohderyhmää ajatellen. Kohderyhmämme koostui maahanmuuttajaäideistä, joten kieliongelmienvälttämiseksi teemahaastattelu antoi mahdollisuuden välttää väärintymmärryksiä, sillä saimme tarkentaa kysymyksiä, mikäli ne olivat epäselviä. Tutkimusprosessimme on monivaiheinen, joten olemme laatineet alla olevan kaavion havainnollistamaan prosessia ja sen eri vaiheita.

Kuvio 1. Tutkimusprosessi

Prosessimme alkoi aiheen valinnalla, eli valitsimme tutkimuksen kohteeksi Tampereen Tyttöjen Talon® Lapsen kanssa-ryhmän. Tämän jälkeen aloimme koota teoriaa tutkimuksen pohjaksi, jonka aikana muodostuivat myös tutkimuskysymykset eli saimme hahmotettua itsellemme tutkimusongelman. Seuraavaksi valitsimme

tutkimusmenetelmäksemme laadullisen tutkimuksen, eli kvalitatiivisen tutkimuksen. Tutkimusaineiston keräämiseksi kasaan valitsimme teemahaastattelun ja haastattelimme sen pohjalta kohderyhmää. Haastatteluiden jälkeen litteroimme ne, eli muutimme haastattelut kirjalliseen muotoon, ja aloimme koota ja analysoida tuloksia. Viimeisimpänä vaiheenamme on tutkimuksen tulosten pohjalta tehtävät johtopäätökset sekä tutkimuksen raportointi.

7.1 Tutkimusmenetelmä

Lähtökohtana laadullisessa, eli kvalitatiivisessa, tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Se pyrkii löytämään ja paljastamaan tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152.) Laadullisessa tutkimuksessa käytetään sanoja ja lauseita, ja tarkoituksena on kuvata, ymmärtää ja antaa mielekäs tulkinta ilmiölle. Päämääränä on ymmärtää ilmiötä syvällisesti. (Kananen 2008, 24.)

Laadullinen tutkimus on myös perustava menetelmä toisen kulttuurin ymmärtämisessä. (Metsämuuronen 2008, 15.) Tutkimuksessa korostuvat ne merkitykset, kuinka ihmiset kokevat ja näkevät maailman. (Kananen 2008, 25.) Tämä oli yksi niistä syistä, joiden vuoksi valitsimme tutkimusmenetelmäksemme laadullisen tutkimuksen. Sen avulla pystyimme saamaan totuudenmukaista ja laaja-alaista tietoa siitä, miten maahanmuuttajaäidit kokevat ja näkevät heidän arkensa juuri Suomessa. Myös toisen kulttuurin ymmärtäminen oli helpompaa laadullisen tutkimuksen menetelmillä, sillä esimerkiksi tarkentavat kysymykset olivat mahdollisia. Lopujen lopuksi totesimmekin laadullisen tutkimuksen ainoaksi vaihtoehdoksi, sillä määrällisen tutkimuksen menetelmällä emme olisi saaneet sitä tietoa, mikä oli tarkoituksenamme saada.

Koska laadullinen tutkimus koostuu sanoista, monesti erityisesti aloittelevat tutkijat luulevat sen olevan helpompaa kuin määrällisen, eli kvantitatiivisen tutkimuksen tekeminen. Tämä siksi, että laadullisessa tutkimuksessa ei tarvitse muistaa matemaattisia kaavoja. Laadullisen tutkimuksen toteuttaminen voi kuitenkin olla vaikeampaa kuin määrällisen, koska siinä täytyy osata tulkita monimutkaisia asioita. (Esterberg 2002, 3.)

Laadullista tutkimusta on vaikea määritellä selvästi, koska sillä ei ole selkeää teoriaa eikä paradigmaa, eli yleisesti hyväksyttyä viitekehystä. Laadullisella tutkimuksella ei myöskään ole tiettyjä omia metodeja, mutta yleisesti käytettävät tutkimusmenetelmät ovat havainnointi, tekstianalyysi, haastattelu ja litterointi. (Metsämuuronen 2008, 9.)

7.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Laadullisessa tutkimuksessa luotetaan keskusteluihin tutkittavien kanssa aineiston saamiseksi. Kohderyhmä valitaan huolellisesti ja tarkoituksella, ei sattumanvaraisesti. Tutkimuksen toteutus on joustavaa, ja suunnitelmia on mahdollista muuttaa olosuhteiden mukaisesti. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan myös tämän ajatuksen pohjalta. (Hirsjärvi ym. 2004, 155.)

Emme valinneet itse kohderyhmää, vaan Tampereen Tyttöjen Talon henkilökunta valitsi sen puolestamme. Koska he halusivat tutkia juuri Lapsen kanssa-ryhmää, kohderyhmäksi muodostuivat tämän ryhmän jäsenet, eli seitsemän äitiä. Ryhmässä on kahdeksan äitiä, mutta yksi heistä on käynyt ryhmässä niin vähän aikaa, että hän ei osallistunut haastatteluun.

Kaikki haastateltavat olivat alle 30-vuotiaita naisia. Naiset ovat muuttaneet Suomeen erinäisten syiden vuoksi. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi sotatila, tulehuneet perhesuhteet tai vaikkapa avioliitto. Heistä lähes kaikki tulevat maista, joissa islam on vallitseva uskonto. Voidaankin olettaa, että naisten elämä olisi melko erilaista nykyiseen verrattuna, jos he asuisivat entisessä kotimaassaan. Uskonto olisi näkyvämpi osa elämää, eikä meillä länsimaissa korostettu tasa-arvo miesten ja naisten välillä olisi samalla tasolla. Islaminuskosten elämään vaikuttavat uskonnon lisäksi myös vallitseva kulttuuri, sekä yhteiskunnalliset ja poliittiset olot (Brusila 2008, 74). Nykyään länsimaissa nähdään islamin usko usein vain sen kärjistetyssä muodossa ja muslimeja pidetään uskonsa ”orjina”, mutta todellisuudessa suuri osa muslimeista on arjessaan luopunut islamista jättämällä noudattamatta sen ohjeita ja oppeja (Muhammed 2011, 59). Kohderyhmämme naisista osa eli vielä suhteellisen tiukasti uskontonsa oppien mukaan, mutta suuri osa oli luopunut uskonnostaan siten, ettei se tullut näkyvästi esiin. Useimmat eivät esimerkiksi käyttäneet

islamin uskontoon naisille tiukasti kuuluvaa huivia, vaan pukeutuivat aivan kuten valtaväestö Suomessa.

Ryhmän äitejä yhdistää vieraan kulttuurin lisäksi Tampereen Tyttöjen Talo ja äitiys. Vaikka he ovat asuneet Suomessa eri aikoja, jotkut pidempäänkin, on kotoutuminen edelleen heidän elämässään vahvasti läsnä. Kotoutuminen ja kotouttaminen ovat Tampereen Tyttöjen Talolla vahvasti esillä, ja siksi se näkyy myös tutkimuksessamme, sekä tutkimus- että haastattelukysymyksissämme.

7.3 Aineiston kerääminen

Päätimme valita aineiston keräämismenetelmäksi haastattelun ja haastattelumenetelmäksi teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun, sillä se antoi meille riittävän väljyyden, mutta toisaalta antoi mahdollisuuden käyttää rajaamismahdollisuuksia teemoittelulla. Teemahaastattelussa kysymysalue on pääosin määritelty, mutta kysymysten järjestys ja muotoilu saattavat muuttua haastattelun edetessä. Vastaajien määrä on yleensä melko pieni ja saatu tieto on aina syvällistä.

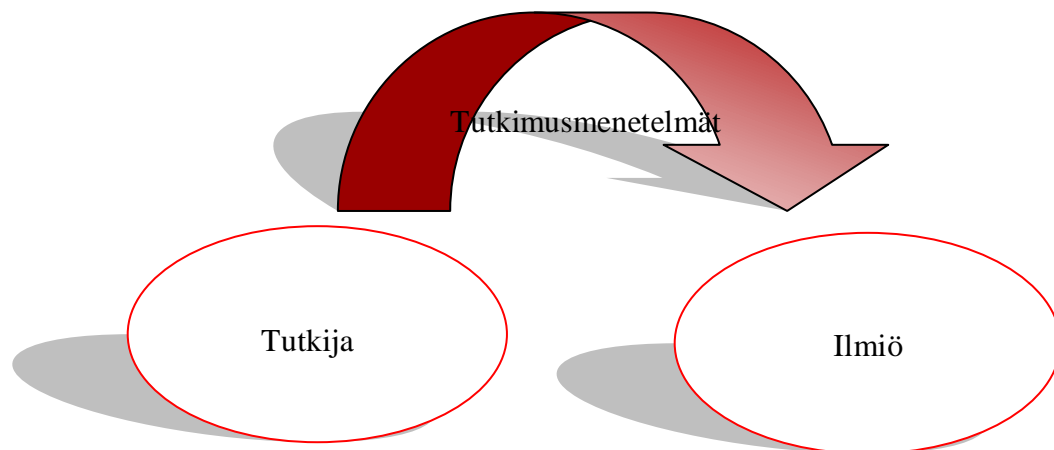
Haastattelu on menetelmä, jonka sekä haastattelija että haastateltava kokevat yleensä miellyttäväksi. Haastattelu metodina perustuu kielelliseen vuorovaikutukseen ja vapaamuotoiset keskustelut voivat tuoda esiin asioita, joita tuskin voitaisiin saada selville muulla tavoin. Se myös auttaa näkemään ihmisen ainutkertaisena yksilönä, ja sen avulla pääsee lähemmäs tutkimiaan henkilöitä, heidän kokemuksiaan, elämyksiään ja ajatuksiaan. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 11–16.)

Pohdimme kauan, toteutammeko haastattelun yksilö- vai ryhmähaastatteluna. Päädyimme ryhmähaastatteluun osaksi kielellisten väärinymmärrysten välttämiseksi, ja osaksi senkin takia että tilanne ei muodostuisi liian viralliseksi ja pelottavaksi, ja haastateltavat saisivat toisiltaan tukea ja rohkaisua asioiden esiin tuomiseen. Pidimme kuitenkin ryhmät korkeintaan kolmen hengen ryhminä, jotta kaikilla olisi mahdollisuus omien ajatustensa esille tuomiseen, eikä ryhmän paine kasvaisi liikaa. Koska ryhmähaastattelutilanteessa haastateltavien persoonallisuudet korostuvat ja niillä on oma vaikutuksensa tilanteeseen sekä mahdollisesti myös tulok-

siin, valitsi Lapsen kanssa-ryhmän vetäjä sen, miten ryhmät jakaantuivat. Saa-
miemme ennakkotietojen perusteella osasimme ohjata haastattelutilanteita siten,
että vahvojen ja dominoivien persoonien ääni ei vienyt muilta mahdollisuutta pu-
heenvuoroon.

Haastattelu sopi tarkoitukseni hyvin, sillä meillä oli mahdollisuus toistaa ky-
symys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoa ja käydä kes-
kustelua haastateltavien kanssa. Nauhoitimme haastattelut, joten meillä oli edes-
sämme myös litterointi eli haastattelujen muuttaminen kirjalliseen muotoon. Aineis-
ton analysoimiseksi litterointi on välttämätöntä (Metsämuuronen 2008, 48).

7.4 Tutkimuksen luotettavuus

Kuvio 2. Tutkimuksen luotettavuuteen eli laatuun vaikuttavat tekijät (Kananen 2008, 121.)

Tutkimusta aloitettaessa on hyvä muistaa se, että valitut menetelmät vaikuttavat
aina tutkimustuloksiin. Myös tutkijan ennakkoluulot, arvot ja uskomukset ilmiötä eli
tutkittavaa kohdetta ja asiaa kohtaan, vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin ja sitä kaut-
ta luotettavuuteen. Näiden asioiden tiedostaminen pienentää mahdollisuuksia sii-
hen, että tutkimuksesta tulee epäluotettava. (Kananen 2008, 122.) Ennen tutki-
muksen ja haastatteluiden aloittamista keskustelimme Tyttöjen Talon monikulttuu-
risuus-vastaavan Annukka Tuovilan kanssa ennakkoluuloistamme sekä kyselimme
häneltä paljon epäselviä asioita. Tapasimme myös haastateltavat ennen haastat-

teluiden alkua muiden Tyttöjen Talon asiakkaiden joukossa. Nämä asiat auttoivat meitä tiedostamaan omien käsitysten vaikuttavuuden tutkimukseen ja sen luotettavuuteen.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan usein validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Validiteetin avulla arvioidaan, onko tutkimuksessa tutkittu sitä, mitä on pitänytkin tutkia. Reliabiliteetti taas tarkoittaa tutkimustulosten toistettavuutta ja pysyvyyttä. Tuomen ja Sarajärven mukaan Lincoln ja Cuba (1985) ovat esittäneet arvion, jonka mukaan näiden käsitteiden käyttöä on kritisoitu osittain siksi, että ne perustuvat oletukseen yhdestä konkreettisesta todellisuudesta, jota tutkimuksessa tavoitellaan. Myös se, että reliabiliteetti ja validiteetti ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä, vaikuttavat kritisointiin. Lincolnin ja Cuban (1985) mukaan ei ole olemassa yhtä sosiaalista todellisuutta, vaan se muodostuu monista eri paloista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.) On kuitenkin hyvä muistaa, että vaikka termejä ei käyttäisikään, tutkimuksen luotettavuutta täytyy kuitenkin jollain tavalla arvioida (Hirsjärvi ym. 2004, 217).

Tutkimusprosessista ja tutkimuksen toteuttamisesta on kerrottava tarkkaan tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi. Se, miten, missä ja keneltä tutkimusaineisto on saatu, on kerrottava tarkasti ja selvästi luotettavuuden saavuttamiseksi. (Hirsjärvi ym. 2004, 217.) Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on hyvä muistaa arvioida tutkimusta kokonaisuutena, jolloin sen sisällöllinen johdonmukaisuus myös näkyy ja painottuu (Tuomi 2008, 150).

Olemme pyrkineet kuvaamaan tutkimusprosessimme tarkasti vaihe vaiheelta luotettavuuden lisäämiseksi. Haastattelutilanteissa kysymysten tarkentaminen ja asioiden selventäminen esti väärinkäsityksien syntymistä ja sitä kautta vaikutti myös tutkimustulosten luotettavuuteen. Luotettavien tulosten saamiseksi käytimme digitaalista nauhuria, jolloin pystyimme kuuntelemaan haastattelut yhä uudestaan, eikä väärinymmärryksiä päässyt syntymään. Tulosten laatuun pystyimme vaikuttamaan myös siten, että tarkistimme moneen kertaan nauhurimme toimivuuden ja meillä oli varapattereita mukana. Kävimme etukäteen kokeilemassa, mikä olisi nauhurille hyvän kuuluvuuden kannalta paras sijoituspaikka. Tampereen Tyttöjen Talon työntekijät olivat varanneet meille haastattelutilaksi oman huoneen, jossa

haastattelut voitiin käydä suljetussa tilassa luottamuksellisesti. Työntekijät myös hoitivat haastateltavien lapsia haastattelujen ajan.

Tutkimuksen tuloksia analysoidessamme toimme esiin suoria lainauksia haastateluista, mikä todensi myös osaltaan haastattelujen ja tutkimuksen luotettavuutta. Pyrimme saamaan kaiken mahdollisen irti tutkimusaineistosta, ettei mikään asiakaiden tuomista ajatuksista jäisi nostamatta esille.

7.5 Tutkimuksen eettisyys

Viime vuosikymmenten aikana etiikka on noussut tieteellisissä tutkimuksissa keskiöön. Tähän liittyy myös se, että tutkimuksen eettiset kysymykset eivät koske vain tutkijan toimintaa, vaan ne ovat koko tutkimuksen lähtökohtana. (Tuomi 2008, 143.) Tuomen mukaan Haaparanta ja Niiniluoto (1991) ovat esittäneet viisi tieteen etiikan tärkeintä kysymystä; Millainen on hyvä tutkimus? Onko tiedonjano hyväksyttävää ja onko se hyväksyttävää kaikissa asioissa? Mitä tutkitaan, eli miten tutkimusaihe valitaan? Millaisia tutkimustuloksia tutkija saa tavoitella ja voivatko tutkimustulokset koskea ns. vahingollisia seikkoja? Millaisia keinoja tutkija saa käyttää? (Tuomi 2008, 144.)

Vastuu tutkimuksen eettisyydestä on tutkimuksen tekijällä ja hyvää tutkimusta ohjaa eettinen sitoutuneisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127.) Koimmekin laadullisen tutkimuksen menetelmät eettisesti sopiviksi tutkimustamme ajatellen. Ennen tutkimusta, sitä tehdessämme, sekä sen jälkeen meitä sitoo salassapitovelvollisuus. Tämän kerroimme haastateltaville heti haastattelun alussa. Haastattelujen alussa kerroimme myös, että jos joku kysymys tuntuu epämukavalta, ei siihen ole pakko vastata. Sen, miksi heitä haastattelimme, ja mihin saatuja tietoja käytetään, toimme ilmi ennen haastattelujen aloittamista. Heillä oli vielä tämänkin jälkeen mahdollisuus vetäytyä haastattelusta.

Tampereen Tyttöjen Talon Lapsen kanssa-ryhmästä ei ole tehty aiemmin vastaavia tutkimuksia, joten emme ole saaneet valmiita vastauksia muiden töistä. Opin näytetyössämme pyrimme arvioimaan eri lähteitä kriittisesti. Joitakin Internet-lähteitä meidän täytyi karsia, sillä emme pitäneet lähteitä tarpeeksi luotettavina.

Olemme pyrkineet käyttämään kirjallisina lähteinä vain tällä vuosituhanella julkaistuja teoksia, jotta välttyisimme vanhentuneen tiedon jakamiselta. Olemme myös kunnioittaneet käyttämiemme lähteiden tekijöitä ja laittaneet asianmukaiset lähdemerkinnät. Käymissämme ohjauskeskusteluissa olemme pyytäneet tarvittaessa apua ohjaavalta opettajaltamme.

Aineistot olemme säilyttäneet asianmukaisesti tietokoneella salasanan takana. Aineistot hävitämme heti valmistuttuamme. Lähetimme Tampereen Tyttöjen Talon monikulttuurisuusvastaavan kautta haastateltaville saatekirjeen (LIITE 2), jossa kerroimme miksi, miten ja milloin haluaisimme heitä haastatella. Olemme pitäneet huolen, että haastateltavien henkilöllisyys ei tule missään vaiheessa julki, käyttäen työssämme nimien tilalla koodausta ja säilyttämällä aineistot muiden ulottumattomissa.

Haastattellessamme Lapsen kanssa-ryhmän äitejä, kunnioitimme heitä olemalla kysymättä heitä loukkaavia tai muuten mielestämme epäeettisiä kysymyksiä. Puhuimme henkilökohtaisista aiheista heidän tuodessaan ne itse esille. Pyrimme siihen, että tilanne oli rento, tasa-arvoinen ja miellyttävä. Meille jäi kokemus, että nämä kriteerit täyttyivät. Haastateltavien avoimuuden haastatteluissa tulkitsimme siten, että heillä oli luottavainen olo ja tunne, että heitä arvostetaan ja heitä halutaan kuulla.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Alkaessamme keräämään tutkimustuloksia ja analysoimaan niitä, palasimme tutkimuskysymyksiimme selkeyttääksemme tuloksia. Tutkimuskysymyksemme siis ovat: Mikä on ollut Lapsen kanssa-ryhmän merkitys naisten elämään Suomessa? Mikä Lapsen kanssa-ryhmässä on ollut toimivaa, ja miten sitä voisi kehittää? Milaista on nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa?

Lähdimme analysoimaan haastatteluista saatua aineistoa teorialähtöisesti. Teorialähtöinen sisällönanalyysi vaikutti kaikista luontevimmalta vaihtoehdolta, sillä meillä oli valmiina ne teemat, joiden pohjalta ajattelimme analyysin tehdä. Pyrimme siis analyysissa konkretisoimaan teoriassa avaamamme käsitteet, eli miten teoria ja siihen sisältyvät käsitteet näkyvät haastateltavien arjessa.

Yleisesti ottaen sisällönanalyysi on menettelytapa, jolla voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti. Se auttaa saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvauksen tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sen avulla saadaan myös kerätty aineisto järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103.) Sisällönanalyysi voidaan järjestää myös teorialähtöisesti, kuten me olemme tehneet. Tämä tarkoittaa sitä, että aineiston analyysin luokittelu perustuu aikaisempaan teoriaan tai käsitejärjestelmään, eli viitekehykseen. Tällöin analyysi ohjautuu jonkin teeman tai käsitekartan mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.)

Aloitimme tutkimusaineiston analysoinnin litteroimalla haastattelut sanasta saan. Koska haastatteluja kertyi kaiken kaikkiaan kolme, joista kaksi oli lyhyempää ja yksi pidempi, jaoimme litteroinnit ajallisesti puoliksi. Olemme koodanneet haastateltavat koodein N1-7. N4 omaa erittäin heikon suomen ja englannin kielitaidon, joten hänen vastauksensa haastattelussa jäivät melko vähäisiksi.

Aineistoa kertyi yhteensä 21 liuskaa ja yhden haastattelun litteroiminen kesti kerrallaan useita tunteja. Litteroinnin jälkeen luimme yhdessä haastatteluvastauksia ja pohdimme, miten lähtisimme aineistoa analysoimaan. Lähestyimme aineistoa teemoittelun avulla, joka koostui tutkimuskysymyksistä. Tässä luvussa esittelemme tutkimustuloksia teemoittain. Teimme teemoittelun aineistosta haastattelurun-

gon (LIITE 3) perusteella, jota käytimme haastatteluissa. Käytämme suoria lainauksia elävöittääksemme tutkimusaineistoa.

8.1 Kokemuksia ryhmän merkityksestä naisten elämään Suomessa

Osa haastateltavista oli käynyt Tampereen Tyttöjen Talolla jo monta vuotta, ennen raskaaksi tuloa. He kokivat sen paikaksi, jossa ymmärretään ja kuunnellaan, ja he ovat kokeneet saavansa apua ongelmiinsa. Tyttöjen Talo on myös ollut ensimmäisiä paikkoja, jossa on voinut opetella Suomen kieltä tänne muutettuaan. Useimmat ovat saaneet myös paljon kavereita käytyään Tampereen Tyttöjen Talolla.

Mä ajattelin tulla kans tänne ja tää on aika kiva paikka että täältä saa kaikkee. Mä oon löytäny tietoa ja apua läksyihin ja kaikkeen muuhunkin, jos oli jotain muitakin ongelmia. Ja sitten kun tulin raskaaks niin pari muutaki tyttöö oli raskaana. (N1)

Oli aika kiva oppia suomen kieltä silloin, kun en osannu. Niin tästä on saanu aika paljon apua. Silloin, kun äitiysryhmä alkoi, niin silloin olin jo käynyt täällä. (N2)

Joo siis mä oon saanu tätä kautta tosi paljon kavereita. (N1)

Monille naisille äidiksi tuleminen on asia, joka muuttaa elämän täysin. Nainen voi tuntea olevansa yksin ja neuvoton lapsen hoidon ja kasvattamisen kanssa, vaikka olisi oma mieskin tukena. Haastateltavat kertovat saaneensa Tyttöjen Talolta paljon konkreettisia neuvoja lasten hoitoon liittyen, ja ryhmässä on käynyt esimerkiksi nainen neuvolasta kertomassa, kuinka vauvan saa nukkumaan paremmin öisin.

Ihan niinku paras ystävä, tai niinku oma äiti, että voit aina luottaa. Semmonen tunne mulla oli koska me asumme täällä, ei ole sukulaisia, ei äitejä, ei siskoja, ei ketään. Eikä ystäviä vielä alussa kun muuttaa maahan. Tai on vaikea löytää hyvää ystävää.. Ja sit ku mun vauva syntyi, mä olin ihan yksin. Ja aina kotona, ei ollut missään paikkaa voin käydä, ei ollu sukulaisia, en käy mihinkään. Oli ihan hyvä ja kiva vaikka kerran viikossa käydä täällä juttelemassa, nähdä uusia ihmisiä ja tutustumassa ihmisiin. (N5)

Koska saamme paljon tietoa semmosestakin mitä emme tiedä edes ja kun tässä on kaikkia asioita, mitä lapsi syö ja miten voin kasvattaa si-

tä. Ja ne on ollu parhaimpia asioita mitä ollaan puhuttukin. Ja koska me olemme niin nuoria, niin ei ole kokemusta. (N2)

Niin ja sit ku itellä on kavereita keillä ei oo lapsia niin ei ne ymmärrä sua että kun tulee tänne, niin tietää että täällä on muitakin ihmisiä samassa tilanteessa, niin kyllä ainaki mulle tää on tärkeä. (N1)

Tyttöjen Talossa oleilu on vaikuttanut myös kielitaitoon positiivisesti; haastateltavista lähes kaikki puhuivat ymmärrettävää suomen kieltä. Kun Lapsen kanssa-ryhmä on kesän ajan tauolla, joidenkin naisten kielitaito heikkenee selvästi. Tästä huomaa hyvin kielitaidon ylläpitämisen tärkeyden ryhmän kautta.

..ja sitten suomen kielikin paranee täällä kun me puhutaan vain suomen kielellä. Ja sitten Annukka joskus korjaa meidän puhuminen silloin kun me puhumme väärin ja häneltä me opimme uusia sanoja. (N7)

Jollekin Tyttöjen Talo saattaa olla ainoa paikka kodin lisäksi, missä voi viettää aikaansa ja olla täysin oma itsensä. Eräs haastateltavista toi esille, että hänellä on vaikeuksia päästä kodin ulkopuolelle miehensä mustasukkaisuuden vuoksi. Tyttöjen Talolla käy kuitenkin pelkästään naisia, joten sinne haastateltavalla on lupa mennä.

8.2 Nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa

Juteltaessa naisten arjesta, tuli esille että he viettävät keskenään melko erilaista elämää. Jotkut kokivat elämän lapsen kanssa hyvin erilailla. Osa suhtautui elämään positiivisesti ja koki sen rikkaaksi, vaikka oli kotona lapsen kanssa.

..joka päivä oon niin iloinen, että tää päivä alkaa ja iltapäivällä aina suunnittelen mitä huomenna tehdään, että tulis vielä parempi päivä kun tämä. (N2)

Joillakin elämä oli kiireistä joko kodin ulkopuolella työskentelyn tai kotitöiden ja lapsen vuoksi.

Mä olen koulussa, lapsi on päiväkodissa. Nopeasti päivä menee, aina on kiire. Aikaisemmin ei, joskus on käyty kerhossa ja sitten kotona puistoon ja kauppaan. (N7)

Mä oon tosi kiireinen. Joka ikinen päivä mä nään kaverin ku me asutaan lähellä. Me käydään joka päivä lenkillä. Mä oon käyny 4 kuukautta semmosessa koulutuksessa maahanmuuttajaneuvojaks ja sit mä teen sijaistöitä tällä alalla ja sit mä oon hakenu tulkkikoulutukseen ja pääsin siihen. Sit kotona hoidan lasta ja käyn silloin tällön ulkona. (N3)

Lapsen kanssa oleskelu kotona saatetaan kokea myös todella tylsäksi ja se heikentää elämän laatua merkittäväksi. Saatetaan kaivata takaisin siihen elämään, mitä ennen lapsen syntymää vietettiin. Lapsen sairastelu väsyttää ja öisin valvominen vie voimat.

No siis tylsää. Varsinki kun on lapsen kanssa niin joutuu oleen koko päivän lapsen kanssa ja sit ku näkee muita ihmisiä niin aina innostuu. Ihan tavallinen päivä, että aamiainen sitte ku ne herää ja sitte pitää herätä niiden kanssa vaikka kuinka väsyttäis. Että kyllä mulla se päivä alkaa siitä lapsen hoitamisesta ja päivä päättyykin siihen kun hän menee nukkumaan, että vasta sen jälkeen mä hoidan mun asioita. Esimerkiks siivoon pystyy vasta illalla kun hän sotkee niin paljon. Se on ihan turhaa pestä lattiaa kun hän tulee perässä. Että ensin on se lapsi ja sitten sen jälkeen on kaikki muut asiat. Tai joskus meen hänen kans shoppaileen jos on ollu hyvä päivä. Mut aika harvoin tommosia. Ulkona me käydään. (N1)

..mä opiskelen, olen ollut suomen kielen kurssilla ja olen samalla hakenut koulutus ja pääsin...opiskellaan netin kautta enemmän. Sitten joka toinen viikko on pari lähipäivää.. mutta paljon tehtäviä, nyt opiskelen vain kotona. Ja hoidan lapsi, ja joka päivä laitan ruokaa ja siivonan ja kaikkea. En kerkii tehdä muuta, en kerkii mennä lenkille esimerkiksi. Kun lapsi on kipee, oksentaa koko ajan niin pitää pestä vaatteet ja viedä suihkuun ja pestä lakanoita ja kaikkee. Yöllä itkee ja haluaa syliin, sitten en nuku tarpeeksi ja päivällä olen väsynyt. (N5)

Haastatteluja pohtiessamme tulimmekin siihen tulokseen, että paljon arjen laatuun vaikuttaa se, kuinka paljon esimerkiksi aviomies osallistuu arjen hoitamiseen. Ystävät ja myös oma aika koettiin todella merkittäväksi. Haastateltavista neljä on tällä hetkellä koulussa, muut kotiäitinä. Haastateltavien miehistä kolme on tällä hetkellä koulussa, kaksi töissä ja kaksi kotona. Miehet osallistuvat vaihtelevasti kotitöihin oman ehtimisensä mukaan.

Kysyimme haastatteluissa äideiltä myös, että mistä he saavat tarvittaessa tukea ja apua ongelmiinsa. Moni kertoi turvautuvan perheeseensä ja läheisiinsä, neuvolaan tai Tyttöjen Taloon, ja siellä varsinkin Annukkaan. Mutta äidit kertoivat myös tilanteista, jolloin ei ole ollut ketään, jolta pyytää apua tai ei ole halunnut pyytää keneltäkään apua ongelmiinsa.

Kyllä, mä kysyn aika paljon äidiltä, mutta siskolta en paljon kun vähän on ikäeroa. Ei asu suomessa, mutta mä soitan kun tulee jotain ongelmia. Mutta jos mulla tulee joku iso ongelma, mä en kerro heille. Mä pyydän jotain ystävää, koska he ovat kaukana ja mieltii siellä mitä tapahtuu. Ja he ovat vanha ihminen, mä olen miettinyt sitä että miksi pitäisi kertoa koska he eivät pysty auttaan. Vain tulee surulliseksi ja mieltii siellä miten oma tyttö pärjää. 9 vuotta mä olen asunut Suomessa ja joskus oli tosi huono elämä. Mä olen itkenyt ja ollut huonossa kunnossa; en koskaan kertonut. Ja kun mulla oli flunssaa ja he soitti, mä en vastannut. Mutta heti mä pyysin mun paras ystävältä ja naapurilta apua. (N6)

Neuvolasta ja sit Annukalta, tai eka Annukalta kyllä ku mä oon tuntenu Annukan lapsesta asti. (N3)

No mä aina kysyn mun mieheltä ku se on fiksumpi ku mä ja hän hoitaa asioita paremmin, että mä aina ensin lähden tekeen jotain, mut hän mieltii ensin että pitääkö tai kannattaako. Mutta kyllä mulla on sitten toinen äiti keltä mä kysyn kans että ku meillä on tosi hyvä suhde äidin kans. Että jos lapsi on vaikka sairas tai jotain niin kyllä mä ensimmäisenä soitan äitille kun hänellä on kuitenkin ollut neljä lasta niin hänellä on hyvät kokemukset. Ja kyllä sitten kaveritki että niiden kanssa voi ja sitte tää Tyttöjen Talo kyllä että jos tulee vaan tänne niin kyllä täällä sitten yhdesä pohditaan. (N1)

Arjesta puhuttaessa esiin nousi myös naisten arjen muuttuminen lapsen saannin myötä. Tämä koettiin vaihtelevasti positiiviseksi ja negatiiviseksi asiaksi. Osa äideistä koki vapautensa päättyneen, ja tämän vuoksi haluaisi saada takaisin ajan ennen lasta. He myös kertovat monesti mieltineensä, että miksi he tekivät lapsen, varsinkin silloin jos on ongelmia. Useimmat äidit kuitenkin ovat kokeneet sen positiivisena asiana. He ovat kokeneet lapsen myötä kasvaneensa aikuiseksi ja tulleet väkisinkin vastuullisiksi ihmisiksi.

No siis joo mulla on ku mä oon aina ollu sellanen forever sixteen että ku mä oon tosi lapsellinen ja se lapsi elää mussa vieläkin. Että ku saa lapsen niin kyllä sitä muuttuu, silleen ku tytöstä tulee nainen ja sitte

naisesta tulee äiti. Että mä oon huomannu itessäni tosi paljon että mä oon kasvanu aikuiseksi, että kaikki ne päätökset mitä mä teen ja ajatukset mitä mulla on niin ne on paljon aikuisempia. Kyllä mä jos mä teen ison päätöksen niin ajattelin ensin sitä perhettä, että miten se juttu heijastuu mun lapseen ja muhun äitinä että nykyään on aina lapsi ensimmäisenä että sille haluaa luoda paremman elämän. (N1)

Hermo menee kun on itse kipeä ja lapsi eikä ketään saanut kiinni. Soitin miehelle että pakko ottaa vapaapäivä mutta ei pystynyt. Kun lapsi tulee maailmaan, se tuntuu hyvältä. Joskus olen ajatellut että miksi en tehnyt aikaisemmin. Mutta halusin ensin opiskella ammattiin ja pääsisin töihin ja sitten tekisin lapsia. (N5)

Mun elämä on muuttunu ainaki ihan täysin huonoon suuntaan. Siis jos ollaan rehellisiä. Ei voi enää tulla ja mennä silleen ku haluaa. Jos haluais vaikka mennä syömään kavereitten kans niin pitää 2 viikkoo etukäteen suunnitella, ku lapselle pitää löytää hoitopaikka. Ja sit jos haluu lähteä ulos, niin 2 tuntia enne pitää ruveta valmistautuu ku lapsella tulee vaippahätä ja muuta niin keskeytyy ja sit bussit on aina täynnä, niin vaunujen kans ei mahdu mihkää. Lapsielämä ei sovi mulle yhtää. Muuttaisin sen jos pystyisin, en olis halunnu tulla raskaaks. Kyllä mä rakastan lastani mut olin vaan onnellisempi silloin ku ei ollu lapsia. Emmä haluu valehdella. (N3)

Uudessa elämäntilanteessa ja arjen muuttuessa jokainen tarvitsee paljon läheistensä tukea. Eräs äiti toi esiin raskausajan rankkuuden tuen puutteen vuoksi, mikä myös säteili hänen arkensa sujumiseen.

Alussa mies oli shokissa. Alussa kun tulin raskaaksi, hän halusi lapsen. Sitten kun tulin raskaaksi, hän ei halunnutkaan. Monta kuukautta ajattelin tehdä abortin mutta sitten mies kielsikin sen. Aluksi matkustelimme paljon, mutta pari viimeistä kuukautta olin yksin paljon ja oli vaikeaa. Kun vauva syntyi, miehelle tuli shokki. Mies oli monta kuukautta niin että ei halunnut lapsen eikä minun lähelle. Tykkäsi kyllä lapsesta mutta ei halunnut tehdä mitään. Sitten kun lapsi kasvoi 5kk, tuli parempi. Nykyään kuitenkin jo parempi, aikuisempi. Tietää että on velvollinen kasvattamaan. Vaikka ei auta, ei tule kuitenkaan riitaa kuin ennen. Parempi elämä nyt vaikka onkin kylmempi. Rakkaus ei ole niin kuin ennen, mutta silti parempi. Ollenkaan en itke. (N5)

Lapsen kanssa-ryhmästä on tullut äideille osa heidän arkeaan. Joskus kuitenkin on tilanteita, jolloin ryhmäkokoontumisiin ei pääse. Kysyimmekin haastateltavilta millaisia tällaiset tilanteet ovat ja kuinka he ratkaisevat ne. Useimmilla äideillä syyinä pois jäämiseen oli lapsen sairastelu, mutta myös muita syitä nousi esiin. Näitä

syitä olivat esimerkiksi oma jaksaminen, huono ilma, jolloin on hankala matkustaa bussilla lapsen kanssa tai bussit ovat täynnä, joten vaunujen kanssa ei mahdu kyytiin.

No siis joo on ku mä asun bussimatkan päässä ja siellä asuu tosi paljon lapsiperheitä että välillä ei vaan pääse bussiinkaan vaunujen kanssa ku on niin täyttä. Ja sit se kaikki mitä sitä ennen pitää tehdä, pukee ruokkia vaihtaa vaipat ja kaikkee niin ne on ollu joskus vaikeuksia tulla tänne. Ja sit jos sataa niin se on niin hankala lapsen kanssa. (N1)

Miehen siskon tutut on käyneet täällä, ja tulin heidän kanssaan. sen vuoksi mies luotti heti aluksi että voin tulla. Kerran on myös itse käynyt. (N5)

Mulla on lapsi ollu kipee niin ei viittiny tulla tartuttaa tai sit en oo vaan ite jaksanu herätä. (N3)

Kysyimme vielä myös minkälaista tukea he ovat saaneet perheeltään ryhmässä käymiseensä. Useimpien äitien perheet ja miehet tukivat myös ryhmässä käyntiä, mutta joillakin ilmeni ongelmia, kuten esimerkiksi miehen mustasukkaisuus.

Joo mun mies tykkää ainaki tästä paikasta, että se monesti sanoo miks miehille ei oo tällästä paikkaa. (N2)

Joka kerta kun olen lähdössä ja laittaudun, kysyy ketä varten laittaudun. On mustasukkainen. Joka kerta jotain sanoo kun olen lähdössä tänne. Yleensä on aina lapsi mukana, nyt ensimmäinen kerta kun ei ole. Lapsi nukkuu, ja mies hoitaa kyllä jos herää. Mustasukkaisuus ahdistaa välillä. (N5)

Joo sama juttu, että jos joskus en mee tänne niin mun mies ihmettelee miks en mee, että ku siellä on muitaki lapsia ja äitejä ettei vaan istu yksin kotona. Ja meidän miehet on käyny täällä, ku meillä oli sellanen päivä täällä että ne sai tulla tutustuun tänne paikkaan, ja on tykänny tästä tosi paljon. (N1)

8.3 Palautetta Lapsen kanssa-ryhmästä ja sen toiminnasta

Yleisesti ottaen haastateltavilta tuli positiivista palautetta Lapsen kanssa-ryhmän toiminnasta. Äidit ovat pitäneet **rutiineista**, joita ryhmässä on kokoontumiskerroilla

ollut. Itse ryhmästä on myös muodostunut äideille jokaviikkoinen rutiini, jota odotetaan, ja joka on monelle viikon kohokohta.

No se alkaminen kun me mennään yleensä ekana syömään ja kaikki kertoo mitä kuuluu ku yleensä siinä on se viikko kulunut, että mun mielestä tää ryhmän rutiini on toiminu tosi hyvin. (N1)

Se on sellane rutiini ollu että joka torstai tietää että tähän aikaan me mennään sinne. Ja ku ei oo mitää muuta tekemistä ku aina on vaan lapsen kanssa, niin näkee muita ihmisiä ja muita äitejä ja pääsee jakaa niitä kokemuksia, suruja ja iloja. (N2)

Äidit toivat esiin myös konkreettisia asioita, joista ovat erityisesti pitäneet. Kaikenlainen **käsillä tekeminen** sai kiitosta ja käsitöiden lisäksi itsensä hoitaminen ja **erilaiset hemmotteluhoidot** ovat olleet mieleisiä. Äidit kertovat myös **oppineensa toisiltaan** paljon, varsinkin lapsen hoitamiseen liittyvistä asioista, joten vertais-tuen merkitys on näkynyt ryhmässä selvästi. **Uusien ihmisten tapaaminen** ja **eri kulttuureihin tutustuminen** on tullut haastatteluissa esille moneen otteeseen positiivisena asiana.

Sitten kun maalataan ja otetaan vauvan käsi, ja sitten otetaan kuva. Laitetaan albumia, mä tykkäsin siitä. (N6)

Niin ja sit ku itellä on kavereita keillä ei oo lapsia niin ei ne ymmärrä sua että kun tulee tänne niin tietää että täällä on muitakin ihmisiä samassa tilanteessa niin kyllä ainaki mulle tää on tärkeä. (N1)

..joulujuhllassakin oli kivaa, saimme jokainen jotain kosmetiikkatuotteita. Mä sain ripsari ja joku hiushoitojuttu ja karkkeja... Ja sitten täällä me tutustutaan toisten ihmisten kulttuuriin, eri maista kun tulevat. Ja on oppinut paljon, ihmisistä uutta. (N5)

Ryhmässä on käsitelty myös **vaikeita ja arkoja asioita**. Äideillä on ollut elämässään vaikeita aikoja, jolloin on ollut tärkeää saada puhua luottamuksellisesti jonkun kanssa. Ryhmässä on **jaettu ilot ja surut**, mutta äideillä on ollut halutessaan **mahdollisuus myös kahdenkeskiseen keskusteluun työntekijän kanssa**. He ovat kokeneet ryhmän **luottamukselliseksi** ja siellä on ollut helppo puhua asioistaan.

Täällä (Tyttöjen Talolla) autetaan tosi paljon; jos mulla on masennus tai jotain ongelmia, heti kysytään voiko auttaa. Ja jos minä en pystynyt kertomaan, ne sanovat että voidaan puhua myöhemmin, toisessa huoneessa. Jos mä en halua että muut kuulee. (N6)

Kyllä siinä luottaa kun tietää, että ryhmän asioista ei saa kukaan puhua eteenpäin. (N3)

Minä voin sanoa, minä kun käyn täällä, voin luottaa kaikkiin ihmisiin jotka ovat täällä ja voin kertoa kaikkia minusta heille. Ja luotan että he eivät puhu minun salaisuuksia kellekään, ja voivat auttaa minua. (N5)

Kehittämisestä kysyttäessä haastateltavien piti hetken miettiä. Hyviä kehittämissuhteita kuitenkin tuli, kun haastateltavat pääsivät vauhtiin. Liikaa ei kenenkään mielestä ollut mitään, mutta siitä olivat lähes kaikki samaa mieltä että ryhmä voisi **kokoontua useamminkin** kuin vain kerran viikossa, ja että **pari tuntia kerrallaan ei riitä**. Yksi haastateltava oli myös sitä mieltä että, ryhmä **alkaa liian aikaisin**.

Olisi toivonut että olisi kestänyt pidemmän aikaa kun sen 2 tuntia ja retkiä olisi vähä enemmän. Pois en olisi mitään jättänyt. (N3)

Olisi kiva että äiti-ryhmä kestäisi pidempään, se on vähä lyhyt aika. Joo.. ja se on vain kerran viikossa, se on vähän lyhyt. Voisi olla useamminkin. Koska puoli tuntia me sanotaan "moi mitä kuuluu" ja sitten puoli tuntia me kerromme mitä on tapahtunut, pitää kertoa omasta lapsesta. (N6)

Jos olisi retkiä, tai ulkoilua, se olisi parempi, koska ei oo kiva että ollaan koko ajan täällä sisällä. Joskus, ei aina. Ei joka viikko. (N7)

Erilaisia retkiä lisää toivoivat myös muut. Kävi ilmi, että uimahalliin ei naisten vuorolla saa mennä lapsia laisinkaan. Tästä aiheutuu se että ne, joiden miehet eivät päästä vaimojaan uimahalliin kuin vain naisten vuorolla, eivät pääse lastensa kanssa koskaan uimaan.

Olisi kiva jos kaikki mentäisiin yhdessä lasten kanssa esimerkiksi uimahalliin. Mun vauva on käynyt mun mieheni kanssa uimahallissa, mutta mun mies ei osaa uida. Minä osaan mut mä en saa mennä, koska siellä on miehiä. Jos vaikka kerran saisi mennä, olisi ihanaa. Kaikki yhdessä, lasten kanssa, uimahallissa ja vain naisia. (N5)

Joillakin haastateltavilla, kuten varmaan monella muullakin äidillä, oli epäilyksiä lapsen päiväkotiin viemisen kanssa. Heitä huolestutti, ovatko hoitajat varmasti ammattitaitoisia ja kohdellaanko heidän lapsiaan päiväkodissa hyvin. Äidit toivoivatkin esimerkiksi lasten parissa työskentelevien **ammattilaisten vierailevan ryhmässä enemmän.**

Mun mielestä olis ollu hyvä jos tänne olis tullu ne neuvolantädit tai jotkut terapeutit tai jotku semmoset joiden ammatti on just lapsen hoitamiseen ja niihin liittyvää. Tai sitten esimerkiks lastenhoitajatkin vaikka päiväkodeista tullu kertomaan että miten päiväkodissa ollaan, sit ku meidän lapset kasvaa ja jos ne menee päiväkotiin niin mitä se niinku tarkoittaa koska se on mulle aika pelottava juttu se lapsen antaminen päiväkotiin. Ku mä oon kuullu niin kauheita juttuja niin en kovin luottas ja ku mä luulen että ku mä oon äiti niin kukaan muu ei osaa hoitaa paremmin. Että just tollasia ammattilaisia jotka on perehtyny lapsen kasvuun niin se olis ollu tosi hyvä. (N1)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, mikä Lapsen kanssa-ryhmän merkitys on ollut ryhmään osallistuneiden naisten elämään Suomessa. Halusimme myös tietää, mikä ryhmässä on ollut toimivaa ja miten sitä voisi kehittää. Lisäksi meitä kiinnosti, millaista on nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa. Tavoitteenamme oli haastattelujen avulla saada vastauksia näihin kysymyksiin, tuoda ryhmäläisten ääni kuuluville sekä auttaa Tampereen Tyttöjen Taloa kehittämään Lapsen kanssa-ryhmän toimintaa.

Olimme laatineet haastatteluihin teemat, joiden avulla runko pysyi kasassa, mutta tilaa oli myös vapaammalle keskustelulle. Yllätyimme, kuinka avoimesti ryhmäläiset kertoivat haastatteluissa kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Toivomme, että haastattelutulosten pohjalta Tampereen Tyttöjen Talolla on mahdollisuus kehittää toimintaa haluttuun suuntaan. Me olemme saaneet paljon uutta tietoa tämänkaltaisen ryhmän ohjaamisesta ja siitä, kuinka tärkeää tällainen vertaistuki on maahanmuuttaneille. Osaamme tulevaisuudessa ottaa paremmin huomioon ryhmän ohjaamisen ja ryhmädynamiikan merkityksen mahdollisia ryhmiä ohjatessamme.

Meille on myös selvinnyt, millaista on nuoren maahanmuuttajaäidin arki Suomessa. Maahanmuuttajaäitejä tavatessamme tuli ilmi juuri se, kuinka eri kulttuurista tulleilla on erilaiset perhearvot kuin omassa kulttuurissamme. Saamamme käsityksen mukaan, haastattelemiemme naisten kulttuureissa perhe on käsitteenä laajempi ja läheisempi kuin omassa kulttuurissamme Suomessa. Osa naisista ei kuitenkaan ollut missään tekemisissä vanhempiansa kanssa, sillä vanhemmat ovat katkaisseet välinsä lapseensa esimerkiksi tyttären valittua miehen eri kansanryhmästä kuin itse ovat.

Teoriamme ja siihen kuuluvat teemat tulivat haastatteluissa esille toivomallamme tavalla. Tulimmekin siihen johtopäätökseen, että teoreettiseen viitekehykseen kuuluvat asiat; asiakkaan osallisuus, hyvinvointiin liittyvät asiat, vertaistuki sekä naisen muuttuvat roolit, vaikuttavat paljon yksilön hyvinvointiin ja sitä kautta koko hänen yhteisönsä ja lopulta myös yhteiskuntaan. Meidän mielestämme on tärkeää, että yhteiskunnan hyvinvoinnin lisääminen aloitetaan ruohonjuuritasolta. Aivan

ensiksi tulee keskittyä yksilöiden hyvinvoinnin edistämiseen. Yksilöiden voidessa huonosti, koko yhteisö voi yleensä huonosti. Jos yhteisöt eivät voi hyvin, se näkyy koko yhteiskunnan hyvinvoinnissa. Tämä ketjureaktio täytyy tiedostaa, jotta muutos voidaan saada aikaiseksi.

Monikulttuurisen Lapsen kanssa-ryhmän merkitys naisten elämässä tuli vahvasti esille, ja se näkyy suuresti heidän kotoutumisessaan. Kielitaito huononi monilla äideillä Lapsen kanssa-ryhmän ollessa tauolla, joten sen ylläpito pitäisi varmistaa myös tällöin. Huomasimme, että kielitaidon heikkeneminen vaikuttaa niin elämänhallintaan, työn ja koulutuksen saamiseen kuin turvallisuuden tunteeseenkin, joten maahanmuuttajien hyvinvointi on tällöin vaakalaudalla. Tämä sai meidät pohtimaan, ovatko kotoutumishjelmat liian lyhyitä ja valmistavatko ne maahan muuttaneita tarpeeksi hyvin uuteen kulttuuriin ja suomen kieleen. Meidän mielestämme olisikin tärkeää varmistaa maahanmuuttajaäitien kielitaidon edistyminen ja säilyminen esimerkiksi ohjaamalla heitä myös Tampereen Tyttöjen Talon loma-aikoina valtaväestön pariin.

Uuteen kulttuuriin sisään pääsy aiheuttaa myös monia pelkoja, ja nämä pelot tulivat esiin haastatteluissamme. Kotoutuminen usein edistää turvallisuuden tunnetta (Tanner 2009), joten tulimme siihen tulokseen, että maahanmuuttajille pitäisi enemmän kertoa valtaväestön tavoista toimia. Esimerkiksi lapsen vieminen päiväkotiin korostui osassa vastauksia pelottavana. Tämä johtuu epätietoisuudesta ja siihen varmasti auttaa tiedon jakaminen. Ryhmäläiset myös toivat esiin toiveen siitä, että ammatikseen lasten parissa työskentelevä ihminen tulisi kertomaan aiheesta. Tämä saattaisi häivyttää pelkoja.

Haastatteluissamme tuli esiin myös se, kuinka paljon naisen rooli yhteisössä on muuttunut lapsen syntymän myötä. Nuorena äidiksi tuleminen on erityisen haastavaa; samaan aikaan joutuu kasvamaan sekä naiseksi että äidiksi. Jo oman kehon muuttuminen raskausaikana voi olla suuri kriisi naiselle, ja se voi johtaa jopa siihen, että nainen katu päätöstään ryhtyä äidiksi (Sinkkonen 2001, 88). Esimerkiksi eräällä tapaamistamme äideistä oli ristiriitoja vaimona, äitinä ja toisaalta nuorena tyttönä olemisessa. Havaitsimme, että halu mennä muiden ikäistensä tavoin olisi vielä kova, mutta ympäristön odotukset ja lapsen tarpeet sotivat tätä vastaan. Tulimme siihen johtopäätökseen, että naisen ja tytön suuriin roolimutoksiin tulisi

kiinnittää enemmän huomiota. Monet äideistä toivat asian esille, joten meidän mielestämme se kertoo siitä, että tämänkaltaisissa tilanteissa tarvittaisiin enemmän tukea, ohjeita ja neuvoja.

Moni koki vastuun äkillisen lisääntymisen raskaana ja tarvitsevansa paljon tukea. Tässä tapauksessa samassa tilanteessa olevien vertaistuki on korvaamatonta. Joissain tapauksissa naimisiin meno ja lapsen syntymä saivat aikaan sen, että nainen alkoi tuntea yksinäisyyttä, sillä ei enää saanut kulkea vapaasti kotinsa ulkopuolella kuten ennen. Huomasimme, että vaikka ihmisellä olisi ympärillä suuri verkosto perhettä ja ystäviä, maahanmuuttaja voi silti tuntea joskus suurta yksinäisyyttä ja ikävää. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että ympärillä olevat ihmiset eivät ole kokeneet samaa (Kristal-Andersson 2001, 92–93). Vertaistuen merkitys kasvaa myös tällöin.

Hyvinvointi ja elämänhallinta olivat käsitteitä, jotka tulivat myös haastatteluissa esille. Äidit kertoivat arjestaan, johon kuului omasta ja perheen hyvinvoinnista huolehtiminen. Monet olivat aloittaneet opiskelun tai tekivät töitä, ja sillä oli suuri merkitys elämänhallintaan ja yleiseen hyvinvoinnin tunteeseen. Myös miehen työssäolo ja opiskelu toivat hyvinvointia, ja parissa tapauksessa mies myös osallistui koti töihin. Mielestämme on tärkeää tietää, mitä äitien arkeen kuuluu, jotta voidaan tiedostaa ongelmakohdat ja etsiä yhdessä niihin ratkaisua. Tärkeää on kannustaa jaksamaan.

Tampereen Tyttöjen Talolla käyminen vaikutti suuresti maahanmuuttajaäitien hyvinvointiin; äidit kokivat sen paikkana, jossa saa olla oma itsensä ja pienentää omaa taakkaansa jakamalla arkeaan muiden samassa tilanteessa olevien kanssa. Naiset myös rohkaisevat toisiaan luottamaan omaan itseensä ja pitämään kiinni omista oikeuksistaan. Tyttöjen Talolla saatava vertaistuki vahvistaa naisten itsetuntoa, ja jokainen heistä koki ystävät suurena voimavarana. Samanlaiset taustat ja kokemukset vaikuttavat siihen, kuinka ihminen kommunikoi ja suhtautuu kanssaihmiin (Guirdham 1999, 48).

Naisten välillä huomasimme vahvana myötätunnon ja sanattoman ymmärryksen toisen tilanteita ja ongelmia kohtaan. Yhteisöllisyyden ja kohtaamisen tärkeys näkyikin selvästi Tampereen Tyttöjen Talolla. Työntekijöitä ja asiakkaita seurates-

samme huomasimme, kuinka paljon he arvostivat toisiaan. Tyttöjen Talolla kohtaamisen pääperiaatteena onkin aito, lämmin ja kunnioittava kohtelu (Pahkala 2010, 22–23). Äitejä tavatessamme huomasimme, kuinka tiivis yhteisö he jo olivat. He toivat esiin paljon sitä, kuinka paljon apua ja tukea arjen eri asioihin he ovat toisiltansa saaneet, ja kuinka ryhmä on auttanut heitä jaksamaan vaikeiden asioiden yli. Tällaisia asioita olivat esimerkiksi lapsen univaikeudet ja ongelmat avio- puolison kanssa.

Selvitettäessä sitä, miten ryhmä vaikuttaa sen jäseniin, tuli ryhmän ohjaamisen ja ryhmädynamiikan merkitys esille. Lapsen kanssa-ryhmän äidit nostivat ryhmän ohjaajan, Annukan, useaan otteeseen esille ja kertoivat, kuinka suuresti hän on vaikuttanut ryhmässä käymiseen ja luottavaisen ilmapiirin luomiseen. Tulimme siihen johtopäätökseen, että huomion kiinnittäminen ryhmän ohjaamiseen ja ryhmädynamiikkaan, takaa ryhmäläisten kesken vallitsevan luottamuksen, paremmat mahdollisuudet sitoutua ryhmään sekä yhteisöllisyyden muodostumisen jäsenten ympärille.

Tutkimuksemme yhtenä tavoitteena oli kehittää toimintaa asiakaslähtöisesti. Laatu-työ, asiakaslähtöinen kehittäminen sekä osallisuus olivat osa teoreettista viitekehystämme, ja se näkyi tutkimuksessamme Lapsen kanssa-ryhmän jäsenten antaessa palautetta ryhmän toiminnasta. Etukäteen ajattelimme, että ryhmäläiset voivat olla arkoja tuomaan esille kehitettäviä asioita. Haastatteluja tehdessämme huomasimme kuitenkin, kuinka monipuolisesti ryhmäläiset toivat kehittämisehdotuksia esiin, ja varsinkin positiivisen palautteen määrä ryhmän toiminnasta oli suuri.

Palautteessa korostui paljon se, kuinka paljon uutta tietoa Lapsen kanssa-ryhmä on antanut äideille. Kaikki toivat esiin sen, kuinka paljon ohjeita ja neuvoja he ovat ryhmäkerroilta saaneet ja kuinka ryhmässä jaettu tieto on ollut korvaamatonta. Olemme koonneet haastatteluista saadun palautteen perusteella taulukon selkeyttääksemme sitä, mikä on ollut Lapsen kanssa-ryhmässä ja sen toiminnassa toimivaa ja mitä asioita voisi vielä kehittää.

MIKÄ ON OLLUT TOIMIVAA?

- Kokoontumiskertojen rutiinit
- Käsityöt
- Itsensä hoitaminen (hem-motteluhoidot)
- Vertaistuen kautta oppi-minen
- Uusien ihmisten tapaami-nen
- Eri kulttuureihin tutustumi-nen
- Ryhmän luottamuksellinen ilmapiiri
- Mahdollisuus kahdenkeski-siin keskusteluihin työnteki-jän kanssa
- Mahdollisuus ilojen ja suru-jen jakamiseen ryhmässä

MITÄ VOISI VIELÄ KEHITTÄÄ?

- Ryhmä voisi kokoontua useammin
- Tapaamiskerrat voisivat kestää kauemmin
- Onko ryhmän alkamisaika liian aikainen?
- Erilaisia retkiä lisää, esim. uimahalliin
- Ulkoilua
- Lasten parissa työskentelevien ammattilaisten vierailukäyntejä enemmän (esim. neuvolan työntekijä, terapeutti, lastenhoitaja)

Taulukko 1. Taulukko haastatteluissa saadusta palautteesta.

10 POHDINTA

Opinnäytetyömme prosessi on ollut mielenkiintoinen ja haastava. Työ on kuitenkin edennyt mukavasti, vaikka asummekin eri paikkakunnilla. Olemme tehneet suurimman osan työstä yhdessä, mutta joitakin osia olemme jakaneet. Haastattelut ja tutkimukseen liittyvän osan olemme tehneet yhteisvoimin, mutta teoriaa olemme kirjoittaneet kumpikin tahoillamme, kuitenkin toisen mielipiteitä kysyen. Yksi vahvuus meillä on ollut samantapainen työote, jonka ansiosta ristiriitoja ei ole oikeastaan tullut. Koemme, että parityöskentely toi tietynlaista turvaa, sillä kannustimme toinen toistamme epätoivon hetkinä. Näitä hetkiä oli enemmän prosessin loppuvaiheessa, kun aikataulu alkoi painaa päälle. Onneksi ymmärsimme pitää taukoa, kun sitä tarvitsimme, ja teimme hetken jotain aivan muuta. Olemme kuitenkin erittäin tyytyväisiä toistemme panokseen, eikä kummallekaan jäänyt sellaista tunnetta, että olisi joutunut puurtamaan enemmän kuin toinen.

Monikulttuurisuus aiheena on ajankohtainen ja paljon mielipiteitä herättävä. Uskomme, että suurin osa ihmisten ennakkoluuloista esimerkiksi maahanmuuttajia kohtaan, johtuu tietämättömyydestä. Mitä vähemmän jostain asiasta tiedät, sitä enemmän se aiheuttaa epäilyksiä. Uskommekin, että tiedon lisääminen ja uusiin kulttuureihin tutustumiseen kannustaminen on avain molemminpuolisen luottamuksen syntymiseen ja ennakkoluulojen kitkemiseen. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina pidämme erityisen tärkeänä sitä, että monikulttuurisuus säilyy yhteiskunnassamme, emmekä syrjäytä muita kulttuureja omallamme.

Mielestämme koulutuksessamme ei tuoda riittävästi monikulttuurista osaamista esille, joten jo senkin vuoksi halusimme laajentaa omaa osaamistamme tällä alueella. Monikulttuurisessa työssä sosionomeilta vaaditaan avoimuutta, suvaitsevaisuutta ja muuntautumiskykyä. Näitä kaikkia halusimme itsessämmekin kehittää, joten opinnäytetyömme on vahvistanut näitä alueita itsessämme entisestään.

Koko kolmivuotisen opintaipaleemme ajan meille on painotettu kohtaamisen tärkeyttä. Ihmisten kohdatessa toisensa, ensivaikutelma on usein se, mikä määrittää, kuinka yhteistyö lähtee sujumaan. Asiakkaiden täytyy tuntea itsensä arvokkaaksi ja saada tuntea tulevansa kuulluksi, sekä heidän tarpeisiinsa tulee vastata. Panos-

timme kohtaamiseen ja hyvän ensivaikutelman luomiseen alusta alkaen. Mielestämme saimmekin annettua itsestämme helposti lähestyttävän kuvan sekä Tampereen Tyttöjen Talon henkilökunnalle että Lapsen kanssa-ryhmän äideille.

Käsitteet, joita teoriaosuudessa avasimme, ovat laittaneet meidät pohtimaan asioita entistä syvällisemmin. Moni asia, joka meistä valtaväestön edustajista saattaa tuntua itsestään selvältä, ei välttämättä ole sitä maahanmuuttajalle. Se, että maahanmuuttajat haluavat asua valtaväestön keskuudessa, on hyvä asia kotoutumisen kannalta, sillä he saavat paljon tietoa asumiskulttuuristamme näkemällä miten valtaväestö asuu. He myös oppivat tällöin kieltä, kulttuuria ja kanssakäymistä valtaväestön kanssa. Suuri merkitys on myös sillä, että maahanmuuttajat asuvat ympäristössä, jossa on paljon muitakin muualta tulleita. Tällä on myönteinen vaikutus kotoutumiseen ja elämänhallintaan, sillä tällöin vertaistuki on lähellä.

Osittain opinnäytetyömme ansiosta, pidämme nyt myös asiakaslähtöistä kehittämistä erittäin tärkeänä sosiaali- ja terveysalalla. Se, että toiminta lähtee asiakkaiden tarpeista, takaa palvelun laadun. Olemme oppineet prosessin aikana paljon uutta laatutyöstä ja asiakaslähtöisyydestä. Näemme asiakkaat nyt oman elämänsä asiantuntijoina ja osaamme tarkastella asioita laajemmin kuin ennen.

Toivomme, että Tampereen Tyttöjen Talo saa työmme avulla haluamansa tiedon, jonka avulla Lapsen kanssa-ryhmää pystytään kehittämään haluttuun suuntaan. Tahdomme myös, että haastatelluille naisille jää tunne, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteitään arvostetaan; että heillä on väliä.

Haluamme kiittää opinnäytetyömme valmistumisesta läheisiämme, jotka ovat tuellaan kannustaneet meitä tällä taipaleella. Haluamme myös välittää kiitoksemme ohjaajallemme Mirva Siltakorvelle, jolta olemme saaneet paljon kannustusta ja asiantuntevaa ohjausta. Kiitämme myös Tampereen Tyttöjen Taloa ja sen henkilökuntaa, erityisesti Annukka Tuovilaa, joka mahdollisti tämän työn toteutumisen Tampereen Tyttöjen Talolla. Saimme heiltä myös paljon hyödyllistä tietoa monikulttuurisuudesta sekä vastauksia moniin kysymyksiimme. Tampereen Tyttöjen Talo otti meidät vastaan suurella sydämellä ja sai meidät tuntemaan olomme tervetulleeksi. Suurin kiitos kuuluu kuitenkin ihanille Lapsen kanssa-ryhmän jäsenille, jotka avasivat meille elämänsä ja mahdollistivat siten opinnäytetyömme valmis-

tumisen. Heidän avoimuutensa ansiosta pääsimme aiheessa pintaa syvemmälle vaikka aiheet olivat arkojakin.

LÄHTEET

- Aaltonen, S. & Honkatukia, P. 2002. Tulkintoja tytöistä. Tampere: Tammer-paino Oy.
- Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Söderling, I. 2005. Olemme muuttaneet – Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto.
- Brusila, P. 2008. Seksuaalisuus eri kulttuureissa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Eischer H. & Tuppurainen, J. 2009. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. Helsinki: Ak-sidenssi Oy.
- Elämönhallinta-henkinen voimavara. 7.3.2011. [Verkkosivu]. Helsinki: Nyyti ry. [Viitattu: 16.10.2011]. Saatavana: <http://www.nyyti.fi/tietoa/elamanhallinta/>
- Empowerment. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Oulu: Empowerment House. [Viitattu: 18.10.2011]. Saatavana: <http://www.empowermenthouse.fi/cms/index.php?Empowerment>
- Esterberg, K.G. 2002. Qualitative Methods in Social Research. United States of America: McGraw-Hill Companies.
- Guirdham, M. 1999. Communicating across cultures. Houndmills, Basingstoke, Hampshire RG21 6XS and London: Macmillan Press Ltd.
- Harju, A. 12.2.2010. [Verkkójulkaisu] Osallistuminen. Vantaa: Kansalaisfoorumi. [Viitattu: 16.10.2011]. Saatavana: <http://www.kansalaisfoorumi.fi/osallistuminen-ja-vaikuttaminen/osallistuminen.html>
- Haverinen, R. 29.3.2011. Asiakaskeskeisyys todeksi korulauseiden sijaan. [Keskusteluryhmän viesti]. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Viitattu: 14.10.2011]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/viestit/?threadId=8761add8-1282-43df-8616-01d8e3ea7d3a&so=1#80d8d9fa-c3f8-47ed-b1df-7844d348253c>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.

- Huuskonen, P. 8.9.2011. Vertaistuki -"En olekaan ainut". [Verkkosivu]. Helsinki: Asumispalvelusäätiö ASPA. [Viitattu:18.10.2011]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elamantuki/vertaistuki/>
- Jokela, N. 2005. Vanhemmuus maahanmuuttajakontekstissa. Sosiokulttuurisen sopeutumisen haasteet. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Kananen, J. 2008. Kvali - Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kempas, K. 2010. Omakuvatyöpaja Tampereen Tyttöjen Talolla. Kohtaamisia kuvien äärellä. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ohjaustoiminnan koulutusohjelma.
- Kivipelto, M. 2008. Osallistava ja valtaistava arviointi: johdatus periaatteisiin ja käytäntöihin. Helsinki: Stakes.
- Kristal-Andersson, B. 2001. Understanding refugees, immigrants and their children – a psychological model. Lund: Studentlitteratur.
- L 9.4.1999/493 Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta.
- Laatikainen, T. 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö ASPA.
- Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Sivén, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY Oppimismateriaalit Oy.
- Laine, T., Hyväri, S. & Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.
- Liebkind, K. 2000. Monikulttuurinen Suomi: etniset suhteet tutkimuksen valossa. Tampere: Tammer-paino.
- Maahanmuuttajien perheet ja lähiyhteisö. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Neliapila-hanke: Avaimia monikulttuurisen kohtaamiseen. [Viitattu:12.9.2011]. Saatavana: <http://www.ahaa-avaimia.fi/neliapila/2.0.html>
- Maahanmuuttajien toiveena asua valtaväestön keskuudessa. 2.10.2008. [Verkkosivu]. Helsinki: Sisäasiainministeriö. [Viitattu: 21.10.2011]. Saatavana: <http://www.intermin.fi/newslist/pbic/20081002021>.
- Malinen, P. 2005. Asiakaslähtöisyys maahanmuuttajatyössä. [Verkkojulkaisu] Tampere: Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. [Viitattu: 1.10.2011]. Saatavana:

http://www.tampere.fi/tiedostot/5AA6Tvjll/Asiakaslahtoisuus_mamutyossa_kanditutkielma.pdf

- Manninen, M. 2001. Katsaus kotoutumistutkimukseen.[Verkkojulkaisu]. Helsinki: Työministeriö. [Viitattu: 20.10.2011]. Saatavana: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/07_aineistot_kirjasto/02_julkaisut_raportit/kototutk_fin.pdf
- Martikainen, T. & Haikkola, L. 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Haka-paino.
- Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2007. Maahanmuuttajanaiset: kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestöliitto.
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. 3. uudistettu painos. Helsinki: International Methelp Ky.
- Mikä Tampereen Tyttöjen Talo on? 2004–2005. [Verkkosivusto]. Tampere: Tampereen Tyttöjen Talo. [viitattu 10.8.2011]. Saatavana: <http://www.tytto.fi/fi/mikattton.php>
- Mitä yhteisöllisyys on? 2011. [Verkkosivu]. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). [Viitattu:18.10.2011]. Saatavana: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys
- Muhammed, H. 2011. Yhtä erilaiset – islam ja suomalainen kulttuuri. Latvia: In-Print.
- Pahkala, M. 2010. Toimintatutkimus likkalähtöjen arvioinnista, kehittämisestä ja uudistamisesta Tampereen Tyttöjen Talolla. Diakonia ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosionomi (AMK). Opinnäytetyö.
- Perhe. Ei päiväystä. [WWW-dokumentti]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu: 19.10.2011]. Saatavana: <http://www.stat.fi/meta/kas/perhe.html>
- Rastas, A., Huttunen, L. & Löytty, O. 2005. Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino.
- Siltakorpi, M. 2011. Lehtori. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyön ohjauskeskustelu. 16.9.2011.
- Sinkkonen, M. 2001. Äidiksi lapselleni. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Storbacka, K., Blomqvist, R., Dahl, J. & Haeger, T. 2003. Asiakkuuden arvon lähteillä. Juva: Wsoy.

- Svensk, M. 13.10.2011. Kotoutumislaki uudistui. [WWW-dokumentti]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). [Viitattu:17.10.2011]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/ajankohtaista/nakokulma/aiemmat-nakokulmat/kotoutumislaki-uudistui>
- Tampereen Tyttöjen Talon Facebook-sivu. 14.1.2010. [Verkkosivu]. [Viitattu: 29.1.2012]. Saatavana: <https://www.facebook.com/#!/photo.php?fbid=102297039799945&set=a.150736864955962.25893.100000589470491&type=3&theater>
- Tanner, A. 5.2.2009. Maahanmuuttajan aktiivinen kotoutuminen luo turvallisuutta. [Blogi]. Helsinki: Elinkeinoelämän Valtuuskunta EVA. [Viitattu: 25.9.2011]. Saatavana: <http://www.eva.fi/blogi/maahanmuuttajan-aktiivinen-kotoutuminen-luo-turvallisuutta/1004/>
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Käyttäjä- ja toimijälähtöinen kehittäminen. [Verkköjulkaisu]. Seinäjoki. [Viitattu: 14.10.2011]. Saatavana: www.uasjournal.fi/index.php/osaaja/article/download/1115/966
- Toikko, T. [Ei päiväystä]. Asiakkaiden osallistuminen palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Seinäjoki: Valtaväylä-hanke. [Viitattu: 25.1.2012]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/includes/loader.aspx?id=829bcc78-5b64-480b-82c4-c389946952c5>)
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuomi, J. 2008. Tutki ja lue – Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tuovila, A. 2011. Monikulttuurisen tyttötyön ohjaaja. Tampereen Tyttöjen Talo. Keskustelu. 14.8.2011.
- Turvattomuus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Rikksentorjuntaneuvosto. [Viitattu: 21.10.2011]. Saatavana: <http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/40686.htm>
- Tyttöjen Talo. 2005. Kuuntele minua! Nuorten naisten elämää monien kulttuurien Suomessa. Kajaani: Kainuun Sanomat.
- Työllistyminen Suomessa. 19.7.2003. [Verkkosivu]. Helsinki: Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö. [Viitattu:18.10.2011]. Saatavana: <http://www.vsy.fi/opinto/maahanmuuttajat/index.php?k=1951>
- Vuokko, P. 1997. Avaimena asiakaslähtöisyys. Helsinki: Edita.

Ylitalo, M. 2007. Äitiyden roolimekossa. Juva: WS Bookwell Oy.

LIITTEET

Liite 1. Sopimus opinnäytetyöstä

Liite 2. Saatekirje Lapsen kanssa-ryhmän jäsenille

Liite 3. Haastattelurunko

Liite 1. Sopimus opinnäytetyöstä

 Seinäjoen ammattikorkeakoulu SEINAJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	SOPIMUS OPINNÄYTETYÖSTÄ
Sopimus opinnäytetyöstä	
Opiskelijan nimi ja yhteystiedot (osoite, puhelin ja sähköposti): Anni Kantojärvi, Saarenvainionkatu 1 f 40 33710 Tampere 0407420714 anni.kantojarvi@seamk.fi	
Anna-Kaisa Saarenpää, Korpimaantie 79 61800 Kauhajoki 0503368790 anna-kaisa.saarenpaa@seamk.fi	
Koulutusohjelma: Sosiaalialan ko	
Opinnäytetyön ohjaajan nimi ja yhteystiedot (osoite, puhelin ja sähköposti): Mirva Siltakorpi, Keskuskatu 34 PL 412 60101 Seinäjoki 0408302159 mirva.siltakorpi@seamk.fi	
OOOOO	
Toimeksiantajan/työn tilaajan/yhteistyöorganisaation edustaja ja asema organisaatiossa: Annukka Tuovila, tyttötyön ohjaaja/monikulttuurisuus	
Toimeksiantajan/työn tilaajan/yhteistyöorganisaation edustajan yhteystiedot (osoite, puhelin ja sähköposti): Aleksanterinkatu 29 B 8 33100 Tampere 0400 450970 annukka.tuovila@naapuri.fi	
OOOOO	
Opinnäytetyön (15 op) alustava nimi/aihe: Aihe: Tutkimus Tampereen Tyttöjen Talolla toimivan Lapsen kanssa-ryhmän vaikuttavuudesta	
Opinnäytetyöhön kuuluvat tehtävät: Haastattelut	
Työn tekemisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen: OOOOO	
Arvioitu aika opinnäytetyön tekemiseen: OOOOO/3.2011 - OOOOO/3.2012	
Päiväys 18/8.2011	
Opinnäytetyö on julkinen asiakirja. Opinnäytetyöni saa julkistaa <u>Thesaurus</u> -verkkokirjastossa (rastit ruutuun) ☒	
Opiskelijan allekirjoitus: <i>Anni Kantojärvi</i> <i>Anna-Kaisa Saarenpää</i>	
Ohjaajan allekirjoitus: <i>M. Siltakorpi</i>	
Toimeksiantajan/tilaajan/yhteistyötahon edustajan allekirjoitus: <i>Annukka Tuovila</i> <i>Annukka Tuovila</i>	
HUOM! Sopimukseen mahdollisesti liittyvistä tekijänoikeuksista ja muista erityisehdoista on sovittava erikseen kirjallisesti.	

Liite 2. Saatekirje Lapsen kanssa-ryhmän jäsenille

Hei!

Olemme kaksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosionomiksi opiskelevaa tyttöä. Olemme tekemässä lopputyötä yhteistyössä Tampereen Tyttöjen Talon kanssa. Työtä varten haluaisimme haastatella Teitä Lapsen kanssa-ryhmäläisiä. Tarkoituksena on auttaa Tyttöjen Taloa selvittämään esimerkiksi sitä, mikä ryhmässä on ollut hyvää ja olisiko teillä äideillä joitakin kehittämissuhteita. Haastattelut ovat täysin luottamuksellisia ja tiedot säilyvät nimettöminä. Meille ja Tyttöjen Talolle olisi tärkeää, että vastaukset olisivat rehellisiä.

Tarkempaa tietoa saatte Annukalta ja Tainalta sekä sitten haastattelupäivänä meiltä.

Ystävällisin terveisin,

Anni Kantojärvi ja Anna-Kaisa Saarenpää

Liite 3. Haastattelurunko

ALUKSI:

Miten löysit Tyttöjen Talolle?

Miten sait tiedon Lapsen kanssa-ryhmästä?

RYHMÄ:

Millaista oli tulla ryhmään ja ryhmäkokoontumisiin?

Mitä odotuksia sinulla oli ryhmästä ja sen sisällöstä?

Millaista ryhmään oli sitoutua?

Millaisiin asioihin olet saanut ryhmässä tukea ja tietoa?

Millaista mielestäsi oli keskustella ryhmässä? Millaiseksi koit ryhmän ilmapiirin?

Mitä ryhmä on merkinnyt sinulle?

ARKI:

Mitä arkeesi kuuluu?

Mistä saat tarvittaessa tukea ja apua?

Millaisena koet asemasi perheessäsi ja yhteisössäsi äitinä ja naisena?

Miten koet asemasi muuttuneen lapsen syntymän myötä?

Millaisia esteitä sinulla on ollut, jos et ole päässyt ryhmäkokoontumisiin?

Miten perheesi on suhtautunut ryhmässä käymiseesi?

PALAUTE:

Mikä on ollut ryhmässä toimivaa?

Mitä olet jäänyt kaipaamaan?

Mitä pitäisi olla lisää tai mitä on ollut liikaa?